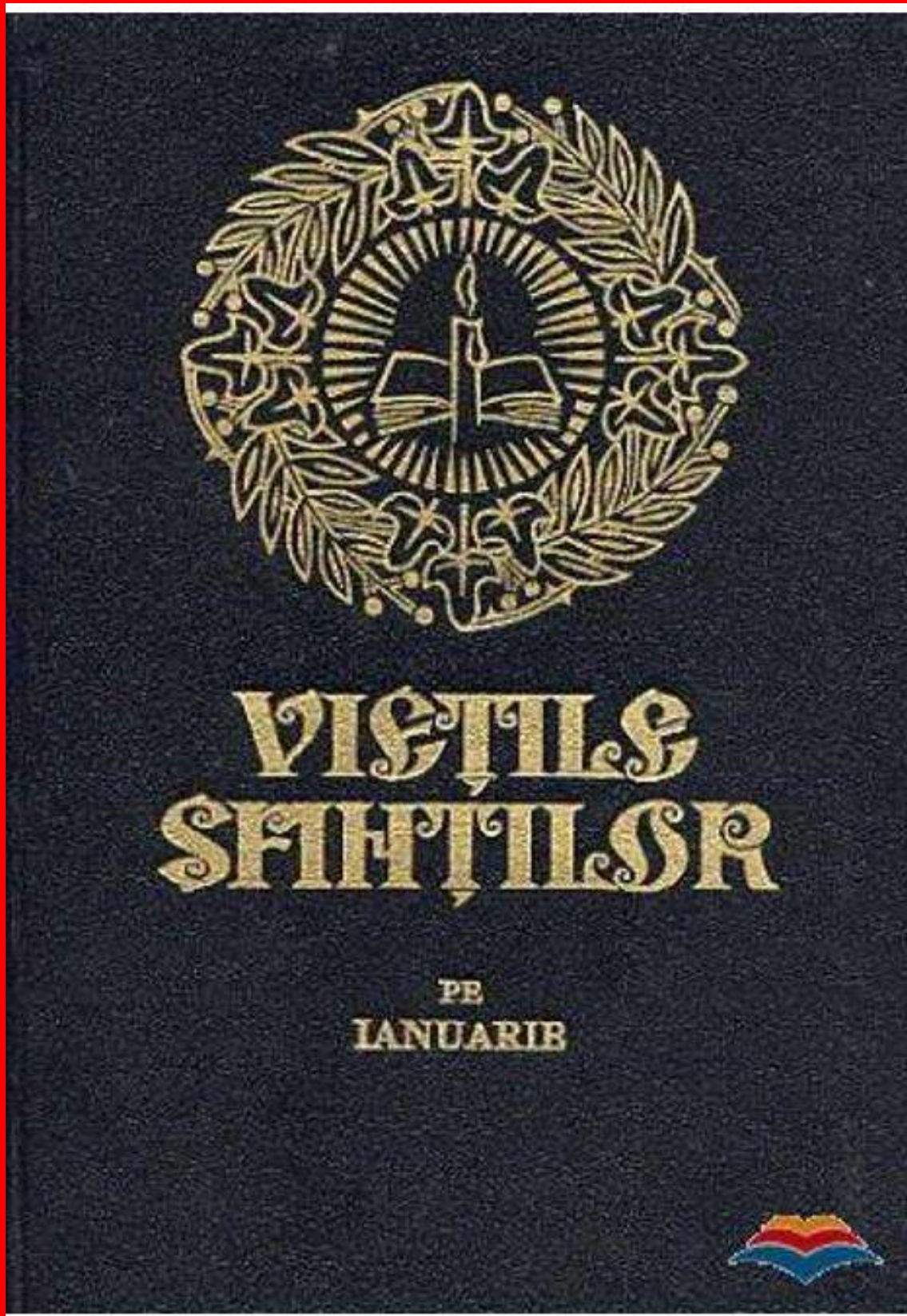

TEZĂUR LITURGIC
20 IANUARIE

VIATA
SF.CUVIOS
EFTIMIE
CEL MARE

VIETILE SFINȚILOR-01
ROMAN,2001

Viața Cuviosului Părintelui nostru Eftimie cel Mare

(20 ianuarie)

(Scrisă de Chiril monahul)

Eftimie, cetățeanul cel ceresc, era fiu al împăraților care se numeau Pavel și Dionisia, care erau oameni de bun neam și împodobiți cu toată fapta bună cea după Dumnezeu; avînd ca patrie și locuință Melitine, Mitropolia cea vestită a armenilor. Deși, fericita Dionisia a trăit destui ani împreună cu bărbatul ei, dar fiind stearpă, nu năștea. Pentru aceea, în mare mîhnire petrecînd amîndoi, multă vreme s-au nevoit, rugîndu-se lui Dumnezeu să li se dăruiască fiu.

Deci, mergînd în apropiere de cetate, la biserica cea sfințită de acolo a sfîntului, slăvitului și bunului biruitor Mucenic Polieuct, a stăruit zile multe în rugăciune, după cum spune cuvîntul de la cei vechi. Și într-una din nopți rugîndu-se ei singuri, li s-a arătat oarecare vedenie, zicîndu-le: "Veseliți-vă, veseliți-vă, pentru că iată v-a dăruit Dumnezeu fiu, numit cu numele veseliei, căci prin nașterea lui, dăruiește Dumnezeu veselie Bisericii Sale". Iar ei însemnînd vremea vedeniei, s-au întors la casa lor; și din vremea zămislirii, cunoscînd ca adevărate cele ale vedeniei, cum s-a

născut copilul, l-au numit Eftimie, care se tălmăcește veselie, făgăduind a-l afierosi lui Dumnezeu. El s-a născut, precum am aflat, în luna august, în anul al patrulea al stăpînirii lui Grațian (367-383).

Iată că vedenia este adevărată, cei ce citesc să înțeleagă. Pentru că sfintele Biserici 40 de ani fiind întru mîhnire și apărătorii dreptcredincioși prigonindu-se, iar arienii, pe vremea lui Constanțiu (337-361), luptînd împotriva dreptcredincioșilor, ca și pe vremea lui Iulian (361-363) și a lui Valens (364-378), care a împărășit după aceea în Răsărit, atunci Eftimie, cel cu numele veselie, toate supărările sfintelor Biserici le schimba întru veselie.

Neîmplinindu-se a cincea lună, s-a ridicat luptătorul de Dumnezeu Valens și, prădînd barbarii Tracia, el s-a oștit asupra-le. Dar în puțină vreme făcînd bătălia, Valens a pătimit pedeapsa de la Dumnezeu, pentru că în oarecare sat lîngă Adrianopol din Tracia, desăvîrșit fiind biruit și el fugind, barbarii l-au ars împreună cu satul unde era, neîmplinindu-se încă întîiul an de la nașterea lui Eftimie.

După trei ani, tatăl său Pavel și-a sfîrșit viața, iar fericita Dionisia avea un frate bun cuvîntător, care

se numea Eudoxiu. Acesta fiind sfetnic și mijlocitor la marele Otreie, care întru acea vreme îndrepta Sfînta Biserică din Melitine, și care a strălucit la sfîntul Sinod din Constantinopol, a adus pe copil la el, împlinind făgăduința și ca o jertfă bine primită, afierosindu-l lui Dumnezeu, după cum mult vestita Ana a adus pe Samuil. Iar preasfințitul episcop Otreie, văzînd pe copil și auzind de la scolasticul Eudoxiu vedenia cea arătată părinților și cum că mai înainte de naștere maică-sa l-a făgăduit lui Dumnezeu, și apoi s-a făcut zămislirea prin rugăciune, minunîndu-se, a zis: "Într-adevăr, s-a odihnit Duhul lui Dumnezeu peste tînarul acesta".

Deci, primindu-l pe copil, botezîndu-l și tunzîndu-l anagnost al bisericii celei de sub dînsul, l-a luat în episcopie, și-l creștea, făcîndu-l ca un fiu al său. Iar pe fericita Dionisia, ca una ce se afla în slujba lui Dumnezeu, a hirotonisit-o diaconiță a preasfîntei Biserici. Deci, Eftimie numărîndu-se în bisericescul catalog, și Teodosie cel Mare (379-395) luînd sceptrul împărăției grecilor, printr-însul a dăruit Dumnezeu grecilor și sfîntelor biserici dumnezeiesc dar, plin de toată veselia; căci se cădea a se împlini vedenia arătată părinților pentru dînsul.

Trecînd puțină vreme, și înțelegînd episcopul că a trecut de vîrsta copiilor și că trebuie a se

îndeletnici cu învățătura, l-a dat dascălilor, pentru a învăța Sfintele Scripturi. Și erau atunci între anagnoști doi tineri de bun neam, cu întreaga înțelepciune împo-dobiți și cu toată priceperea încuviințați, apoi iscușiți în Dumnezeiasca Scriptură și la învățătura cea din afară, care se numeau Acachie și Sinodie; și care, după multe pustnicești nevoințe, au primit arhieria sfintei biserici din Melitine, la vremea lor.

Aceștia, primind din mîna episcopului pe Eftimie, l-au învățat desăvîrșita cucernicie și în puțină vreme pe mulți din cei de o vîrstă cu el i-a întrecut cu iubirea de învățătură. Pentru că osîrdia lui era mai presus de vîrstă, încît se minuna Acachie de socoteala minții lui cea luminată. Deci, sfințitul acesta tinerel primea învățătura cea bună și curată, pe care Cuvîntătorul de Dumnezeu Grigorie o numește învățătura de ziuă - cum a zis dumnezeiescul David -, opusă celei de noapte. Apoi, învățînd Dumnezeieștile Scripturi, dorea a fi următor al dumnezeieștilor și îmbunătățiților bărbați, dar se întrista cînd unii cîntau deșertăciuni și se depărtau de la dumnezeieștile cuvinte. Iar pildele lui Acachie, dascălul, urmîndule, nicidecum nu făcea pomenire de hrană de multe feluri.

Dar nu dorea nici slavă deșartă, nici nu lipsea gura lui de la doxologia lui Dumnezeu, ci săvârșea slujba pravilei cu frică și cu umilință la vremea rînduită, aducîndu-și aminte că se cuvine a sluji lui

Dumnezeu cu frică și cutremur, iar nu cu rîs și cu șoptire, făcînd sfînta biserică loc de asmodie; căci se cuvine cu cucernicie a intra în biserică cel ce voiește a vorbi cu Dumnezeu prin rugăciune. Iar în vremea liberă se îndeletnicea acasă în rugăciune și în cîntare de psalmi și în citirea dumnezeieștilor cuvinte, petrecînd toată ziua și toată noaptea; știind că cel ce cugetă în legea Domnului ziua și noaptea va fi ca *pomul cel răsădit lîngă izvoarele apelor, care rodul său va da la vremea sa.*

Deci, da lui Dumnezeu rodul cel potrivit al fiecărei vremi, pentru că în vreme de ispită slujea lui Dumnezeu cu dragoste și răbdare, iar în vreme de îndestulare, rodul lui era înfrînarea; apoi venind gînduri asupra lui de dezmiardare trupească, iarăși odrăslea într-însul întreaga înțelepciune. Pentru că de înțelepciune purtînd multă grijă, a păzit nestinsă făclia fecioriei, împodobită cu untdelemnul milosteniei.

Eftimie astfel nevoindu-se multă vreme, a ajuns la desăvîrșirea faptelor bune; iar iconomia lui Dumnezeu astfel înțelepțindu-l și prin multe din acestea făcîndu-l cunoscut, s-a făcut vestit din

început. Fiind crescut precum s-a zis, apoi trecînd prin toate treptele bisericești, episcopul din vremea aceea îl hirotonisește fără de voie preot al preasfintei biserici din Melitine. După aceea, i se încredințează a purta grijă și a fi proestos al mînăstirilor celor dimprejurul cetății. Această grijă i s-a dat lui, fiindcă din copilărie era iubitor de monahi; și fiindcă dorea liniștea la Mînăstirea Sfîntul Polieuct și la a sfinților 33 de mucenici, acolo a petrecut vremea cea multă.

În zilele Sfîntului și Marelui Post se ducea în muntele ce era pustiu atunci, iar acum s-a zidit într-însul o mînăstire minunată, aproape de cetate, care de cei ce locuiesc aproape se numește a "Înălțării". Această pustie o iubea din ziua dumnezeieștilor arătări (Bobotează), pînă la sărbătoarea Paștilor, urmînd filosofia lui Ilie și a lui Ioan. Pentru aceasta, precum s-a zis, i s-a dat în mînă grijă și cîrmuirea monahilor celor de acolo, iar această grijă socotind-o împiedicare a faptei bune, urîtorul de slavă și iubitorul de Dumnezeu Eftimie a ieșit din cetate și s-a dus spre Ierusalim, poftind a locui în pustia de acolo.

Acest mare părinte Eftimie, povățuindu-l Sfîntul Duh, a venit în Ierusalim la 29 de ani ai vîrstei sale, închinîndu-se Sfintei Cruci și Sfintei Învieri, cum și la celelalte cinstite locuri; apoi, mergînd la

purtătorii de Dumnezeu părinți, cei de prin pustie, și învățînd fapta bună și petrecerea fiecăruia și într-al său suflet pecetluind-o, a venit la lavra Fara, - ce se afla de șase stadii de la sfînta cetate; iubitor de liniște, a rămas într-o chilie pustnicească, afară din lavră, neavînd nimic de ale acestui veac, pentru că a învățat a lucra împletituri, ca să nu îngreuneze pe cineva, ci mai vîrtos dintr-ale sale osteneli să dea celui ce are trebuință. Și el lăsînd toată grija pămîntească, o singură grijă avea, cum să placă lui Dumnezeu întru rugăciune și în posturi.

Însă de toată fapta bună purtînd grijă, ca un bun lucrător de pămînt, tăia spinii patimilor din rădăcină, curățînd gîndurile și toată înălțarea ce se ridică împotriva cunoștinței lui Dumnezeu, împlinind acel glas proorocesc, care zice: *Înnoțiți-vă ogorul și nu semănați peste spini*. El avea vecin pe un purtător de Dumnezeu ce se numea Teoctist, pe care iubindu-l atît de mult, s-a unit cu dînsul prin dragostea părintească, încît amîndoi s-au făcut de o cugetare și de un obicei, ca și cum ar fi fost un suflet în două trupuri. Și vestind unul altuia scopul cel după Dumnezeu, ieșeau în fiecare an după a șaptea zi a sfintelor dumnezeiești arătări (Boboteaza), spre pustia lui Cutila, ferindu-se de orice întîlnire omenească și dorind în liniște a vorbi cu Dumnezeu prin rugăciune.

Și acolo petreceau pînă la sărbătoarea Stîlpărilor, necurmat trudindu-și trupul și robindu-l, spre a aduce sufletului hrana cea duhovnicească. În aceasta covîrșea marele Eftimie pe toți cu răbdarea, cu blîndețea și cu smerita cugetare a inimii. Pentru că a primit și darul Sfîntului Duh, după cum dumnezeiescul cuvînt a zis: *Spre cine voi căuta? Fără numai spre cel blînd și liniștit și care tremură de cuvintele Mele.*

De aici îndrăzneala lui cea către Dumnezeu îi creștea în fiecare zi. Și făcînd cinci ani în Fara, a ieșit dimpreună cu fericitul Teoctist în vremea în care s-a obișnuit, spre Cutila; și trecînd prin pustie, a venit la un pîriu înfricoșat, foarte adînc și anevoie de trecut. Aici văzînd locul și înconjurînd rîpele ce se aflau în munte, ca povățuit de Dumnezeu, a găsit o peșteră minunată în rîpa cea dinspre miazănoapte a pîriului și suindu-se cu osteneală ca pe perete, de-abia a putut a se urca la dînsa.

Apoi, bucurîndu-se ca de un loc pregătit lor de Dumnezeu, au locuit într-însa, hrănindu-se cu buruienile ce se găseau pe acolo. Iar peștera aceea fiind mai înainte locuință de fiare, apoi, domesticindu-se prin dumnezeieștile laude și prin neîncetatele rugăciuni ale cuvioșilor bărbați, a primit sfințire de biserică a lui Dumnezeu. Deci,

cînd a binevoit Dumnezeu a-i arăta pe aceștia, a trimis niște păstori ai unuia care se numea Lazariul, spre a-și aduce turmele sale lîngă acel pîrîu.

Acei păstori văzînd pe părinți arătîndu-se sus, în peșteră, atît de mult s-au spăimîntat, încît s-au înfricoșat și au fugit. Părinții simțind temerea aceloră, cu glas blînd și liniștit chemînd pe aceștia, le ziceau: "Nu vă temeți, fraților, sîntem oameni ca și voi, dar pentru păcatele noastre locuim acest loc". Atunci păstorii îndrăznind, s-au suit la dînșii în peșteră și neaflînd nimic de-ale acestui veac lîngă dînșii, s-au dus la ale lor, minunîndu-se și vestind la ai lor; iar de atunci slugile Lazariului le slujeau lor. Apoi și părinții cei de la Fara căutîndu-i, să vadă unde sînt, adeseori veneau la dînșii.

Deci, mai întîi s-au lepădat de lume și au venit la dînșii doi frați, numiți Marin și Luca. Aceștia au fost învățați de marele Eftimie monahicește spre a fi sîrguincioși ai petrecerii celei pustnicești; după aceea, în vremurile cele din urmă, au strălucit la cei dimprejur și au înființat mănăstire. Ei au adus pe Cuviosul Teodosie, care s-a făcut mare începător al vieții de obște a acestei pustii și arhimandrit. Dar în puțină vreme, străbătînd vestea despre Eftimie, mulți se adunau la dînsul și

auzind cuvîntul lui Dumnezeu, poşteau a locui lîngă dînsul.

Însă Eftimie fiind urîtor de slavă şi iubitor de Dumnezeu şi sînguindu-se a dobîndi fericirea dintîi, împreună cu ceilalţi, se depărta de acest lucru, ca de ceva străin şi trimitea pe fiecare din cei care se lepădau de lume la fericitul Teoctist, rugîndu-l foarte mult să aibă grijă de ei; iar el ascultînd aceasta, a primit şi făcea toate după dorinţa marelui Eftimie. Deci, la început nu voia a face în locul acela viaţă de obşte, ci lavră, după chipul celor de la Fara.

Dar fiindcă a văzut că nimeni nu poate veni noaptea la biserică, pentru că era precum mai înainte s-a zis, anevoie de umblat prin locul acesta, după suire, a făcut acolo viaţă de obşte, avînd peştera ca biserică, în care liniştindu-se marele Eftimie, era doctor de suflete, vindecînd şi mîngîind pe fiecare. Şi nici unul din fraţi nu tănuia gîndirea minţii, dar şi el avînd iscusire multă, îi învăţase să se împotrivească oricărui gînd străin, zicînd: "Fraţilor, pentru ce aţi venit a vă nevoi şi nu vă îngrijiţi de mîntuirea voastră?" Se cuvine în fiecare ceas a ne trezi şi a priveghea, pentru că se zice: *Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu cădeţi în ispită*. Iar aceasta s-o cunoaşteţi întîi, că se cade a nu avea voie cei ce s-au lepădat de viaţă, ci a ţine

smerita cugetare și ascultarea ca cea întâi rânduială; apoi a aștepta de-a pururea și a se îngriji de ceasul morții și de înfricoșata zi a judecății: a se înfricoșa de îngrozirea focului celui veșnic, și a dori slava Împărăției cerurilor.

Și zicea iarăși că monahii se cuvine a se osteni trupește, și mai ales cei tineri, pentru păzirea celor dinăuntru, aducându-și aminte de apostolul, care zice: *Noaptea și ziua lucrez, ca să nu îngreunez pe cineva și mâinile acestea mi-au slujit mie, cum și celor ce erau împreună cu mine.*

Este greu celor din lume ca, ostenindu-se în locul lor, să hrănească copii și femei, apoi să aducă și pîrgă lui Dumnezeu și să facă bine după putere, apoi, pe lîngă aceasta, li se cer și biruri; iar noi nici cele de nevoie trupului nu căutăm a le avea din lucrul mâinilor noastre, ci a culege osteneli străine, cînd mai ales poruncește apostolul: *Cel ce nu lucrează, nici să nu mănînce.*

Acestea învățînd părintele nostru Eftimie, lumina pe frați. Și a poruncit să nu vorbească nimeni în biserică, în vremea pravilei, ba încă nici în trapeză, cînd mîncău frații; și nu-i plăcea cînd vedea pe vreun frate în chinovie, mai ales pe unul tînăr, vrînd a se înfrîna mai mult decît obștea; pentru că zicea că înfrînarea cea bună cere a se împărtăși

cineva de hrană cît de puțină în vremea mîncării, însă inima a o păzi și a da război în taină patimilor celor ascunse; căci arma monahului este cugetarea, dreapta judecată, smerita cugetare și ascultarea cea după Dumnezeu. Cu niște învățături ca acestea hrănindu-se frații, adunau roduri, după vrednicia chemării.

Cele despre Terevon cel bătrîn, într-un glas mi-au povestit toți părinții cei vechi, dar mai cu de-amănuntul mi-a spus nepotul lui și cel de un nume cu el, vestitul în latura aceasta, adică începătorul saracinilor. Deci, acest bătrîn Terevon, moșul celui tînăr, pe cînd era copilaș, fiind cuprins de boală, i-a paralizat toată partea cea dreaptă, de la cap pînă la picioare, și mulți bani cheltuind tatăl acestuia, care se numea Aspevet, nu i-au folosit nimic.

Acest Aspevet fiind elin, și aflîndu-se sub perși, s-a făcut prieten grecilor, într-un chip ca acesta: la începutul prigoanei ce se făcuse atunci în Persia, pe la sfîrșitul împărăției lui Iezdegerd I, împăratul perșilor (399-421), vrînd vrăjitorii a vîna pe toți creștinii, pe căpeteniile saracinilor cei de sub dînșii i-au pus pretutindeni în cale ca să nu scape la greci nimeni din creștinii cei din Persia. Aspevet fiind atunci căpetenie și văzînd cruzimea și neomenia făcută creștinilor de către vrăjitorii din

cetăți, n-a împiedicat să fugă pe unii din creștini; iar mai virtuos făcea împotrivă, fiind pornit de milostivire, măcar că avea credința elinească de la strămoși. Deci, fiind clevetit la împăratul Iezdegerd, a luat pe fiul său Terevon, care era jumătate paralytic, pe toate rudeniile și averea sa, și a fugit la greci; apoi primindu-i Anatolie, voievodul de atunci al Răsăritului, i-au făcut prieteni grecilor, iar lui Aspevet i-a dat pe mână conducerea saracinilor din Arabia, care erau supuși grecilor.

Deci, cum s-a sălășluit în Arabia tânărul, avînd o vedenie în vis, a vestit pe tatăl său, iar acesta nelenevinduse, a luat pe copil cu mulțime de barbari și cu multe slugi; apoi, purtîndu-se de credință, a venit la locul cel înștiințat în vis, unde locuiau cuvioșii bărbați Eftimie și Teoctist.

Frații văzînd mulțimea barbarilor, s-au temut; iar fericitul Teoctist văzînd temerea ucenicilor, s-a pogorît către barbari și a zis: "Cine sînteți și ce căutați?". Ei au zis: "Căutăm pe Eftimie, robul lui Dumnezeu". Cuviosul Teoctist le-a zis: "Pînă sîmbătă nu se întîlnește cu nimeni, căci se liniștește". Atunci Aspevet luînd mîna marelui Teoctist, i-a arătat pe copil chinuindu-se; iar copilul arătînd spre tatăl său, a zis:

"Eu de mai înainte primind boala aceasta în Persia, dar trecînd prin toată știința doftoricească și iscodirea vrăjitoarească, și nicidecum folosindu-mă, ci dimpotrivă, crescînd durerea, am venit în cetatea aceasta, prin dumnezeiască umilință. Apoi într-o noapte mîhnindu-mă, gîndind la această boală, îmi ziceam: "O! Tereve, unde este deșertăciunea vieții și tot meșteșugul doctoricesc? Unde este nălucirea vrăjitorilor noștri și puterea cinstirilor noastre? Unde sînt chemările și facerile de basme ale astronomilor și astrologilor? Unde sînt descîntecele, farmecele și bîrfirile? Iată nici una dintr-acestea n-are tărie, de nu-și va arăta Dumnezeu puterea".

Și acestea gîndind, m-am îndreptat la rugăciune și cu lacrimi rugam pe Dumnezeu, zicînd:

"Dumnezeule cel mare și înfricoșat, cel ce ai făcut cerul și pămîntul, cu toată podoaba lor, dacă vei milui neputința mea și mă vei izbăvi din această patimă amară, mă fac creștin, lepădîndu-mă de toată fărădelegea și credința elinească. Și cum am pus acestea în mintea mea, m-am cuprins de somn și am văzut un monah cu barba pînă la mijloc, zicîndu-mi: "De ce pătimești?" Iar eu arătîndu-mi patima, el a zis: "Împlinește cele ce ai făgăduit lui Dumnezeu, și te vei vindeca pe tine". Apoi, zicînd: "Cîte i-am făgăduit lui Dumnezeu, le împlinesc, dacă mă voi vindeca de această patimă". După

aceea, mi-a spus: "Eu sînt Eftimie, care petrec în pustia Răsăritului de la Ierusalim, la zece mile de pîrîul cel dinspre apus al căii Ierihonitenilor; deci, de vrei a te vindeca fără zăbavă, vino la mine și te va vindeca Dumnezeu, prin mine". Sculîndu-mă, am povestit tatălui meu, și atunci lăsînd toate, am venit la dînsul. Și vă rog, să nu ascundeți pe doctorul cel arătat mie de Dumnezeu".

Toate acestea le-a spus fericitul Teoctist marelui Eftimie, care se liniștea acolo și care socotind că este necuvios a se împotrivi dumnezeieștilor vedenii, s-a pogorît la dînșii și rugîndu-se mult și pecetluind cu semnul Sfintei Cruci pe Terevon, l-a făcut sănătos. Iar bărbații spăimîntîndu-se de a sa grabnică și preaslăvită facere de minune, au crezut în Hristos, și căzînd toți la pămînt, se rugau a primi pecetea cea întru Hristos. Iar purtătorul de semne Eftimie, înțelegînd că ei din suflet au crezut lui Hristos, a poruncit a se face o mică scaldătoare într-un unghi al peșterii, care și pînă acum se vede, și chemîndu-i, i-a botezat în numele Tatălui, al Fiului, și al Sfîntului Duh.

Iar lui Aspevet i-a schimbat numele în Petru, căci pe el l-a botezat întîi și după el pe unul Marin, frate al femeii lui, amîndoi fiind împodobîți cu pricepere și îndestulați cu bogăția. Și astfel luminînd și întărind pe Terevon, cum și pe ceilalți,

pe care ținându-i la sine 40 de zile, a liberat pe acești nepoți ai Sarei, pe care i-a făcut moștenitori ai făgăduinței, prin Botez. Dar Marin, unchiul lui Terevon, nu s-a mai depărtat de mînăstire, ci lepădîndu-se de lume, a rămas acolo toată vremea vieții sale și a bineplăcut lui Dumnezeu mult. Și avînd mulți bani, i-a dat spre a se zidi și a se îmbogăți mînăstirea.

Astfel, în puțină vreme a strălucit în locul acela, încît s-a auzit numele lui în toată Palestina și în eparhiile cele dimprejur. Iar părintele nostru Eftimie, văzînd pe mulți că-l supără pentru tămăduire, și aducîndu-și aminte de liniștea cea mai dinainte, pe care o avea, cînd pustnicea deosebi, se întrista foarte mult și greu suferea; pentru că astfel mulți îl supărau și îl slăveau. Fiind în mîhnire cel numit cu numele veseliei, căuta să fugă pe furiș spre Ruva. Cunoscînd aceasta fericitul Teoctist a pregătit pe frați să-l roage ca să nu-i părăsească; deci, vrînd a-i mîngîia, a făgăduit de astă dată că nu se va depărta.

Dar trecînd puține zile și luînd împreună cu sine pe unul mai tînăr, numit Dometian, fiind cu neamul melitinean, dar îmbunătățit cu viața, a ieșit din chinovie și s-a pogorît la Ruva; apoi trecînd pustia cea dinspre miazăzi, pe lîngă Marea Moartă, a venit la un munte înalt, despărțit de

ceilalți munți, ce se chema al lui Marda, și găsind în el un puț cu apă, a zidit chilia; apoi a rămas acolo, hrănindu-se din buruienile ce se vedeau prin munte. Zidind aici mai întâi biserica, ce se păstrează pînă acum și așezînd într-însa jertfelnic, a ieșit de acolo. Apoi a venit în pustia Zifilor, voind a vedea peșterile în care a scăpat David din fața lui Saul și într-acele locuri s-a alcătuit de dînsul o mînăstire; iar pricina alcătuirii acelei mănăstiri se zice că a fost aceasta:

Un fiu al unui sătean, cap al satului, numit Aristovuliad, avînd duh rău, chema pe Sfîntul Eftimie. Tatăl copilului auzind că sfîntul este în ținuturile lor și ale Carpavarihenilor, căutîndu-l, au venit la dînsul. Cum a văzut tînărul pe sfîntul, fiind tulburat de diavol, s-a vindecat; iar diavolul ieșind dintr-însul și vestindu-se minunea, au venit mulți din Aristovuliad și de prin satele dimprejur, care i-au zidit mînăstire.

Și adunîndu-se oarecare frați cucernici, au rămas lîngă dînsul, dîndu-le Dumnezeu cele de trebuință trupului; iar unii din Zifei primind mai înainte eresul cel cu numele nebuniei, prin îndumnezeita lui învățătură, depărtîndu-se de necuratul eres, au anatematizat pe Manent, născătorul acestuia, și învățînd apostoleasca și soborniceasca credință, s-au luminat. Pe lîngă celelalte daruri ce a cîștigat

dumnezeiescul acesta Eftimie, a primit și aceasta de la Dumnezeu: căci întâlnindu-se cu fiare mîncătoare de sînge și veninoase, nu se vătăma; iar de aceasta nimeni să nu se îndoiască, știind cu siguranță că Dumnezeu odihnindu-Se și odihnind în vreun om, toate i se supun lui, ca și lui Adam mai înainte de a călca porunca lui Dumnezeu.

Dar nu numai fiarele, ci și cele care sînt ale firii se supun unuia ca acestuia; apoi adevăresc cuvîntul acesta cei ce au despărțit marea și au înfrînt Iordanul, soarele l-au făcut să stea și focul în rouă l-au prefăcut, cum și alte mii de dumnezeiești minuni ce s-au făcut. Deci, Dumnezeu care le-a făcut acestea cu minune, tot El a supus purtătorului de Dumnezeu Eftimie nu numai pe cele simțite, ci și pe cele gîndite (adică duhurile răutății). Pentru că unele ca acestea sînt din dumnezeieștile daruri.

Deci, marele Eftimie văzîndu-se de mulți supărat (pentru că era locuința aproape de sate), a zis lui Dometian, ucenicul său: "Să mergem, fiule, să cercetăm pe Cuviosul Teoctist și pe frați". Și ieșind din mînăstirea cea de lîngă Capartariheni, a venit la sfîntul loc în care în numele lui Dumnezeu s-a zidit sfîntul locaș, ca de trei semne departe de al lui Teoctist, de trei ori fericitul.

Și a iubit locul acesta foarte mult, pentru că era neted, liniștit și îmbunătățit, mai ales că fusese pustiu mai înainte de a se zidi în partea dinspre miazăzi atâtea mănăstiri; pentru că acum toată pustia este făcută de ucenicii lui ca o cetate. Deci, în acest loc a șezut în mare liniște, împreună cu ucenicul lui, într-o peșteră mică, în care acum este racla cinstitelor lui moaște. Iar Cuviosul Teoctist cunoscând că s-a sălășluit aici marele Eftimie, s-a suit cu sîrguință să-l sărute; apoi îl ruga să se pogoare la locul lui.

Dar el, de dorul liniștii celei de acolo, n-a primit, ci numai în fiecare duminică săvîrșeau slujba împreună.

Auzind Aspevet, care s-a numit Petru, că a sosit în părțile acelea marele Eftimie, a venit la dînsul cu mulți saracini, bărbați, femei și copii, și-l rugau să le spună cuvînt de mîntuire. Iar bătrînul sfînt pe toți (către Botez) făcîndu-i "chemați", i-a luat la mănăstirea de jos și botezîndu-i, a rămas împreună cu ei șapte zile; apoi s-a suit cu ei la locul său. Iar Petru aducînd meșteri, au făcut o groapă mare cu două guri, care se păstrează în grădină și au zidit schit; apoi bătrînului sfînt i-au făcut trei chilii și paraclis, adică biserică în mijlocul chiliilor. Și-l rugau cei ce odată erau ca niște lupi ai Arabiei, iar

după aceasta s-au făcut oile păstoriei lui Hristos celei cuvîntătoare, a rămînea lîngă dînsul.

Iar iubitorul de pustie Eftimie, n-a primit aceasta, pentru că foarte mult iubea liniștea; deci, luîndu-i la un loc potrivit, le-a zis: "Dacă voiți cu totul a fi aproape de mine, rămîneți aici". Și este locul acela între amîndouă mînăstirile; deci, însemnînd biserica și locașurile împrejur, le-a dat voie a zidi biserică și a rămînea acolo. Apoi îi cerceta adeseori, pînă ce le-a așezat preoți și diaconi. După aceea, au venit și cei ce s-au botezat mai înainte, și au rămas acolo, cum și alții din apropiere venind se botezau la dînsul. Și așa înmulțindu-se ei foarte mult, și în multe cete întinzîndu-se, a rugat marele părinte Eftimie pe Iuvenalie, patriarhul Ierusalimului (422-458), să le hirotonisească episcop; iar patriarhul făgăduind acestea, l-a trimis pe Petru, tatăl lui Terevon, ca unul ce se făcuse vrednic a povățui suflete către mîntuire; și așa s-a hirotonisit în Palestina Petru ca episcop al celor două schituri. Și se vedeau mulțime de barbari venind la marele Eftimie, botezîndu-se și învățîndu-i a se închina lui Dumnezeu. Acestea toate le-am spus despre saracini.

Dar marele Eftimie nu voia să fie viață de obște în locul său, nici lavră, ci cînd venea cineva la dînsul, spre a se lepăda de lume, se trimitea de dînsul la

locașul cel de jos, către fericitul Teoctist; asemenea făcea și cu cei ce voiau a aduce ceva. Deci, când a binevoit Dumnezeu a se locui schitul lui, a trimis întâi trei frați trupești, din latura Capadochilor, anume Cosma, Hrisip și Gavriil, crescuți în Siria, care erau împodobiți cu toată priceperea duhovnicească; aceștia rugându-l a fi cu dînsul împreună, nu i-a primit, pentru că trei lucruri erau cele ce-l opreau: dorul liniștii lui, tinerețea vârstei lor, și al treilea că Gavriil era famen din naștere. Apoi, a văzut în noaptea aceea pe cineva zicîndu-i: "Primește pe frații aceștia, căci Dumnezeu i-a trimis, și să nu mai întorci pe cineva care voiește a se mîntui". Atunci sfîntul primindu-i, a zis celui mai mare al lor, adică lui Cosma: "Iată eu precum mi-a poruncit Dumnezeu, am făcut. Deci, aceasta păzește-o ca pe fratele tău cel mai tînăr să nu-l lași să iasă din chilie; pentru că nu este drept a vedea față femeiască în lavră, spre a nu da război vrăjmașul. Iar pentru tine socotesc că nu vei zăbovi aici, căci după o vreme, vei păstori biserica din Scitopolis".

După aceștia a primit pe un oarecare, care se numea Domnos, care era nepot al lui Iulian, arhiepiscopul Antiohiei. Iar în acele zile a primit și pe alți frați melitineni, nepoți ai lui Sinodie, care împreună cu Acachie a crescut pe marele Eftimie, adică pe Ștefan, Andrei și Gaian; apoi, și pe alți trei

din Rait i-a primit, pe Ioan preotul, pe Talasie, și pe Anatolie. După aceea, a primit și pe un oarecare Chirion, care venise de la Tiberiada, și a fost preot al cinstitei biserici din Scitopolis, a Sfântului Mucenic Vasile. Pe acești unsprezece primindu-i, a dat voie lui Petru episcopul să le zidească mici chilii și să împodobească biserica; și astfel a așezat lavră, după modelul Farilor.

Apoi, pogorându-se Iuvenalie arhiepiscopul în lavră, având cu sine pe Pasarion, care era atunci arhimandrit al monahilor și pe luminatul Isihie, preotul și dascălul bisericii, a sfințit biserica lavrei, întru a șaptea zi a lunii mai, în al unsprezecelea indiction, la 52 de ani ai vârstei marelui Eftimie. Deci, sfințindu-se lavra și având preoți pe Ioan și pe Chirion, arhiepiscopul a hirotonisit diacon pe Domețian și Domnos, iar marele Eftimie s-a veselit cu duhul, mai ales văzînd împreună cu patriarhul pe Pasarion și pe Isihie, cuvîntătorul de Dumnezeu, care erau vestiți luminători și în toată lumea străluceau. Dar cel între sfinți Pasarion, încă neîmplinindu-se vremea de șapte luni, a răposat.

Părintele nostru Eftimie începînd a alcătui lavră, și frații cei 12 împreună cu dînsul fiind în multă strîmtorare de cele trupești, iar Domețian din anul întîi punîndu-se econom al lor, - s-a întîmplat că

au venit mulțime de bărbați armeni, în număr ca la patru sute, abătându-se din cale de la sfânta cetate, spre Iordan, și au venit la lavră; aceasta economisind-o Dumnezeu, ca să se arate fapta bună a lui Eftimie și darul cel dat lui. Pe aceia văzându-i bătrînul, a chemat pe Domețian și a zis: "Pune înaintea oamenilor aceștia să mănînce". Iar el a zis: "Nu avem cinstite părinte mîncare ca să se sature zece oameni; deci, de unde am să dau pîini la atîta mulțime". Iar cuviosul Eftimie fiind plin de proorocescul dar, a zis: "Mergi, precum ți-am zis, căci aceasta zice Duhul Sfînt: *vor mîncă și le va prisosi*". Deci, ducîndu-se Domețian în chelăria cea mică, care de către unii se chema cămăra de pîine - unde erau puține pîini -, n-au mai putut a deschide ușa. Pentru că dumnezeiasca binecuvîntare a umplut chelăria cu pîine pînă sus.

Deci, chemînd pe oarecare din părinți, a scos ușa din țîțîni și au ieșit pîinile afară din chelărie; asemenea și pentru vin și unt-delemn aceeași binecuvîntare s-a făcut; deci, au mîncat și s-au săturat, apoi trei luni n-au putut să așeze ușa chelăriei. Pentru că, precum a izvorît vadră cu făină și ulciorul de untdelemn al văduvei celei iubitoare de străini, - cum a zis Dumnezeu prin glasul proorocului, - în același chip și pe dumnezeiescul acesta bătrîn, prin osîrdia iubirii de străini, l-a învrednicit întocmai. Iar Domețian

minunându-se, s-a aruncat la picioarele învățătorului, rugându-se a lua iertăciune, ca unul care a pățimit multe ca om. Și bătrînul ascultîndu-l pe dînsul, i-a zis: "Fiule, cela ce seamănă întru binecuvîntare, asemenea va și secera.

Deci, iubirea de străini să n-o uităm, pentru că prin aceasta, - precum zice apostolul: *neștiind oarecari oameni, au găzduit îngeri*; și cutează, că dacă voi și cei împreună cu voi, pe toți cei ce vin la voi, străini și frați, de o credință, îi veți primi după vrednicie, și le veți sluji, nu va părăsi Domnul locul acesta, de acum și pînă în veac; pentru că o jertfă ca aceasta îi place lui Dumnezeu".

De la minunea cea amintită, a început a se binecuvînta lavra în intrări și ieșiri și în multe feluri; pentru că înmulțindu-se frații, prin conlucrarea lui Dumnezeu și ajungînd pînă la 50, zidind și chilii și săvîrșind Sfînta Liturghie în biserică, economul era nevoit a cîștiga și cele de trebuință; deci, a cîștigat și dobitoace pentru slujirea părinților. Atunci era în lavră un oarecare asian de neam, cu numele Auxențiu, care fiind rugat de econom să ia slujba dobitoacelor, n-a primit, fiind dat pentru acea slujbă; deci, neascultînd, economul a făcut pe preoții Ioan și Chirion să roage pe Auxențiu să primească slujba; dar el n-a primit nici după rugămintea acestora.

Sosind sîmbăta, economul a spus marelui egumen cele despre Auxențiu, după care trimițînd să-l cheme, i-a zis marele Eftimie: "Ascultă-mă, fiule, și primește slujba". Iar el a răspuns: "Nu pot, cinstite părinte, pentru că sînt trei lucruri care mă opresc a săvîrși aceasta: întîi, neobișnuința și neștiința limbii de aici, al doilea, frica desfrînării, și al treilea, ca nu cumva prin o slujire ca aceasta să nu mai pot șede în chilie liniștit". Marele Eftimie a zis: "Rugăm pe Dumnezeu a nu se vătămă de nici una din acestea; pentru că Dumnezeu nu este nedrept a uita ascultarea ta, mai ales știind că din porunca și frica Lui slujești robilor Săi, după tăria dată de la El; deci, ascultă pe Domnul, care a zis: *Nu am venit a Mă sluji cineva, ci a sluji Eu; și nu fac voia Mea, ci voia Tatălui celui ce M-a trimis.*

Acestea zicînd, iar Auxențiu încăpățînîndu-se, n-a ascultat. Atunci, răstîndu-se preablîndul Eftimie, a zis: "Noi, o! fiule, te-am sfătuit ceea ce socotim a-ți fi de folos, iar tu rămînînd în nesupunere, vei vedea care este plata neascultării". Deci, îndată, Auxențiu fiind cuprins de un cutremur, a căzut la pămînt și părinții cei de față rugau pe marele Eftimie pentru dînsul. Iar bătrînul a zis către dînșii: "Acum înaintea ochilor voștri s-a împlinit cuvîntul dumnezeiesc, care zice: *tot cel rău care ridică cuvinte împotrivă, Domnul trimite asupra lui inger nemilostiv.*"

Dar fiind mult rugat de părinți, preamilostivul bătrîn, apucînd de mînă pe Auxențiu, l-a ridicat; apoi pecetluindu-l cu semnul Crucii, l-a făcut sănătos. Atunci Auxențiu se ruga de iertăciunea greșelilor trecute și pentru întărirea celor ce vor să fie. Și îi zise sfîntul: "Mare este plata supunerii, de vreme ce Dumnezeu voiește mai bine ascultarea decît jertfa; iar neascultarea moarte lucrează". Și făcînd rugăciunea pentru dînsul, l-a binecuvîntat; și așa Auxențiu a primit slujba cu bucurie și cu osîrdie.

Cuviosul Chiriac sihastrul, cel ce strălucea în lavra cea veche a lui Suca, cu faptele bune după Dumnezeu, și la 70 de ani s-a împodobit în aceeași lavră cu faptele monahicești, lepădîndu-se de lume la tinerețe, în chinovia marelui Eftimie, a petrecut împreună cu moștenitorii lui multă vreme. Apoi, învățînd cu dinadinsul toată petrecerea și viețuirea marelui Eftimie, cele mai multe din povestirile spuse în această scriere mi le-a predat mie, între care și aceasta mi-a povestit:

Că doi frați ai lavrei, anume Maron și Climatie, pregătindu-se după înțelegere, voiau a se duce pe furiș noaptea din lavră, fără binecuvîntarea sfîntului. Dar i s-au descoperit cele despre dînșii; căci a văzut pe diavol punîndu-le frîu și îi atrăgea în cursă purtătoare de moarte; dar îndată i-a

chemat și sfătuindu-i, le-a vorbit multe despre răbdare, spunându-le că pretutindeni este trebuință de luptă, cu ajutorul lui Dumnezeu ori și unde sîntem; pentru că și Adam fiind în rai, a călcat porunca lui Dumnezeu, iar Iov a păzit aceasta, fiind în gunoi. Apoi la această sfătuire a adăugat, zicînd:

"Că nu se cade a primi gîndurile cele rele, care seamănă întristare ori urîciune, pentru locul în care sîntem și către cei împreună locuitori ori trîndăvie sau mutarea în alte locuri sfătuiesc; ci se cuvine a ne trezi în tot ceasul și a ne abate mintea de la meșteșugirile diavolilor, ca nu prin mutare, să se dezlege canonul nostru; pentru că sadul răsădindu-se adeseori, nu poate rodi, asemenea și monahul nu face rod, mutîndu-se din loc în loc. Deci, dacă cineva încearcă a face bine în locul în care este și nu poate, să nu creadă că în altă parte poate să-l facă; pentru că nu este locul cel ce se arată, ci felul voinței.

Dar, spre adevărarea celor zise, ascultați o povestire a unor bătrîni egipteni, care mi-au povestit-o mie: Era un frate care ședea într-o chinovie a Egiptului și se supăra adeseori; deci, a ieșit din chinovie și s-a dus într-un loc deosebit, gîndind că neavînd cu cine să se tulbure, va înceta de la dînsul patima mîniei; dar într-una din zile umplînd paharul cu

apă și punându-l jos, s-a răsturnat, apoi umplînd pe al doilea și al treilea, iarăși s-au răsturnat; deci, fratele fiind batjocorit de diavol, s-a mîniat pe pahar și l-a sfărîmat".

Acest cuvînt zicînd, Climatie, prin ispita diavolească, a rîs, iar bătrînul luînd-amine cu îndrăzneală, a zis: "Te-ai batjocorit nebunește de diavol, frate, și cu nepricepere te-ai pornit. Către plîns te-am chemat și tu acum rîzi; nu ai auzit pe Domnul muștrînd pe cei ce rîd, iar pe cei ce plîng, fericindu-i? Deci, cunoaște că este nebunie monahului a grăi ceva, ori de a se porni afară de cuviință, ori a îndrăzni; pentru că părinții hotărăsc că îndrăzneala este rea și născătoare a tuturor patimilor".

Zicînd acestea sfîntul și întorcîndu-se de la Climatie, a intrat în chilia sa cea mai dinăuntru; iar Climatie căzînd îndată cu fața în jos, era cuprins de tremur și de frică; apoi Domețian minunîndu-se de cuvenita blîndețe a sfîntului părinte, cum și de asprime, adunînd pe unii din părinții cei cinstiți, i-au adus înăuntru, împreună cu Maron, rugîndu-se pentru Climatie.

Atunci marele Eftimie, supunîndu-se rugăminților părinților, a ieșit și a sculat pe cel ce zăcea acolo; apoi, cu puterea Sfintei Cruci i-a vindecat

tremurarea, încetînd și scrișnirea dinților. Deci, făcîndu-l sănătos, a dat și sufletului datoria: "De acum înainte, ia aminte la tine cu dinadinsul și nu defăima dumnezeieștile cuvinte și învățăturile părinților; fă-te cu totul văzător, după cum și despre heruvimi ai auzit; că așa este datoria monahului, ca în tot locul a se privi pe sine-și și neadormit a avea ochiul sufletului către păzirea sa, ca unul ce călătorește în mijlocul curselor deasupra".

Cu asemenea învățături înfruntîndu-i și sfătuindu-i, iar pe ceilalți întărindu-i și cu pilda înfricoșîndu-i, i-a liberat în pace.

La anul 54 al vîrstei marelui Eftimie, s-a făcut soborul a toată lumea, cel al treilea, din Efes (431). Deci, atunci Sinodie, cel mai sus pomenit, fiind cinstit bărbat și preot al sfintei biserici celei din Melitine, venind spre închinăciune la Sfintele Locuri, a mers la lavră, poftind să vadă pe marele Eftimie; iar acesta avea trei nepoți în lavră, pe Ștefan, pe Andrei, și pe Gaian. Atunci, sărutînd pe bătrîn, i-a povestit cele împotriva păgînului eres al lui Nestorie, care după voia lui Dumnezeu, a ținut puțină vreme scaunul Constantinopolului și a tulburat lumea cu rele învățături. Dar i-a povestit și despre rîvna și dreapta credință a lui Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, și a lui Acachie,

episcopul Melitinei, și cum că voiește a se ține sobor a toată lumea în Efes, contra lui Nestorie.

Sfântul s-a bucurat auzind despre Acachie, care l-a crescut pe dînsul în tinerețe. Deci, fericitul Sinodie binecuvîntîndu-se de dînsul și luînd din lavră pe Ștefan, nepotul său, s-au suit în sfînta cetate și a înduplecat pe arhiepiscop spre a-l hirotonisi. Deci, arhiepiscopul a hirotonisit pe acest Ștefan și pe Cosma Capadocul, ca diaconi ai sfintei biserici a Învierii.

Iar episcopii adunîndu-se la sobor și vrînd a ieși și palestinienii împreună cu arhiepiscopul, marele Eftimie a poruncit lui Petru, episcopul saracinilor, care s-a dus la sobor, a urma în tot chipul lui Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, și lui Acachie, episcopul Melitinei; fiindcă erau drept-credincioși și împotriva păgînatății se nevoiau. Deci, adunîndu-se soborul în Efes și Nestorie rău credinciosul caterisindu-se, Petru, episcopul saracinilor, venind la lavră, toate cele întîmplate în sobor le-a povestit pe rînd marelui Eftimie, care auzind cele făcute de răsăriteni, s-a întristat foarte mult despre Ioan episcopul Antiohiei, care fiind drept-credincios, s-a amăgit a lua parte cu apărătorii lui Nestorie. Iar Domnos diaconul, întristîndu-se despre unchiul său, se ruga să fie

lăsat pînă la Antiohia, spre îndreptarea unchiului său.

Iar marele Eftimie n-a voit a-l lăsa, zicînd: "Nicăieri să nu te duci fiule, că nu-ți folosește. Pentru că, deși unchiul tău este puțin unit cu cei răi, dar Dumnezeu cunoscînd îndreptarea lui, nu voiește ca el să piară, ci puțin mai pe urmă îl va aduce de partea celor ce se mîntuiesc. Deci și tu, o! fiule, dacă vei răbda în locul unde te-a chemat și nu te vei pleca gîndurilor celor ce vor a te depărta de pustie, vei spori în fapte bune după Dumnezeu. Iar de nu mă vei asculta pe mine, întîia ședere a unchiului tău o vei urma, dacă te vei învoi cu cei răi".

Aceasta a zis cel între sfinți Eftimie. Iar Domnos neascultînd porunca sfîntului părinte, fără de binecuvîntare s-a dus la Antiohia și toate cele mai înainte proorocite de sfîntul le-a pătimit. Însă pe urmă, venind la bătrînul, s-a pocăit, iar arhiepiscopul Iuvenalie a hirotonisit pe Ștefan Melitineanul ca episcop al Iamniei, iar pe Cosma Capadocul hirotonisindu-l preot, l-a făcut păzitor al Sfintei Cruci.

Slujitori ai marelui Eftimie, care au petrecut cu dînsul vreme destulă, le-au spus acestea lui Avva Chiriac, care mi le-a spus mie, zicînd: Nu l-am

cunoscut pe dînsul mîncînd ori vorbind cu cineva fără de mare nevoie, afară de sîmbăta și de duminica. Nu l-am văzut pe dînsul cumva dormind pe coastele sale, ci uneori șezînd puțin, iar alteori o frînghie spînzurată într-un colț al acoperămîn-tului chiliei ținînd-o cu amîndouă mîinile, se împărtășea puțin de somn pentru nevoia firii; apoi cuvîntul marelui Arsenie, zicînd pentru somn: "Vino, slugă rea". Pentru că adeverea și aceasta, cum că urma cele ale marelui Arsenie, care cu chip părintesc a crescut și a pedepsit pe Arcadiu (395-408) și pe Honoriu (395-423), împărații; și pentru aceasta s-a numit tată al lor, și în pustia cea din Egipt întru aceeași vreme cu faptele bune a strălucit.

Acestea cu plăcere le-a auzit marele Eftimie de la cinstiții părinți, care din Egipt veneau în multe feluri, povestind petrecerile aceluia, și el auzind acestea, arăta toată sîrguința spre a urma faptelor bune ale aceluia; liniștea lui, tăcerea și smerita cugetare, simplitatea îmbrăcăminte, depărtarea de mîncare, răbdarea, la toate cum era Arsenie. Deci, rîvna și umilința lui, lacrimile, privegherile cele de toată noaptea, iubirile de pustie, urîrea vorbirii, osîrdia spre rugăciune, milostivirea și înțelepciunea. Fiindcă a urmat cu toată sîrguința petrecerea aceluia, s-a învrednicit și de darurile ce erau întru acela, de împărtășirea Sfîntului Duh, de

strălucirea dumnezeieştii lumini şi a darului celui înaintevăzător.

Iar despre darurile cu care covârşea el, ne arată tămăduirea şi puterea asupra duhurilor celor necurate, care pînă astăzi le vedem izvorînd la racla lui. Dar despre darul cel înaintevăzător şi de unde au început razele acestuia a le trimite afară şi cum s-a arătat prea strălucit luminător, să spunem acum.

Anastasio, un cleric al bisericii Sfintei Învieri, păzitor de vase şi horepiscop, ucenic şi împreună nevoitor făcîndu-se al celui între sfinţi Pasarion, dorea a vedea pe Sfîntul Eftimie; şi aceasta spunînd-o lui Fid, episcopul Iopei, şi lui Cosma, păzitorul Crucii, s-a pogorît la dînsul, împreună cu ei avînd pe nepotul lui Fid episcopul care şi el se chema Fid, fiind anagnost al bisericii Sfintei Învieri, şi care a povestit acestea lui Avva Chiriac, celui ce mie mi le-a predat.

Deci, el călătorind şi de lavră apropiindu-se, s-a descoperit sfîntului despre dînşii şi a chemat pe Hrisip, care era econom al lavrei şi i-a zis lui: "Găteşte-te, pentru că iată împreună cu fratele tău vine patriarhul". Iar după ce au venit ei, marele Eftimie răpindu-se cu ochii minţii, vorbea cu Anastasio ca şi cu patriarhul Ierusalimului. Cei de

față erau întru mirare. Iar Hrisip apropiindu-se deosebit, i-a zis bătrînului: "Cinstite părinte, nu este aici patriarhul, că acesta este Anastasie păzitorul de vase. Pentru că ia seama, că poartă haine vopsite, care este cu neputință a le îmbrăca patriarhul Ierusalimului". Iar bătrînul minunîndu-se și fără glas făcîndu-se, a zis: "Crede-mă, fiule, căci pînă cînd mi-ai grăit, îl vedeam pe dînsul purtînd haine albe". Și a zis în auzul tuturor: "Într-adevăr nu m-am amăgit, ci ceea ce Dumnezeu mai înainte a hotărît, aceasta o va săvîrși negreșit; pentru că negraite sînt darurile Lui".

Terevon saracinul, luînd femeie dintr-al său neam și multă vreme trăind împreună cu dînsul, n-a avut fiu, ea fiind stearpă; pe aceasta aducînd-o la purtătorul de Duh Eftimie, îl ruga, zicînd: "Știu să mă plec cinstite părinte, că te va asculta pe tine Dumnezeu, dacă te vei ruga; pentru că *El face voia celor ce se tem de Dînsul*. Deci, fiindcă atît de multă vreme a trecut și nu m-am putut învrednici a avea fiu, pentru că aceasta era stearpă, te rog cinstite părinte, roagă pe Iubitorul de oameni să ne dăruiască nouă fiu". Bătrînul înțelegînd credința lor, i-a pecetluit de trei ori cu semnul Crucii, atingînd cu mîna pîntecele femeii și a zis: "Mergeți, bucurîndu-vă întru Domnul, pentru că iată vă dăruiește prin iubirea Lui de oameni trei fii, parte bărbătească". Crezînd dar cuvintele sfîntului

bătrîn, s-au dus cu bucurie la ale lor; apoi a zămislit cea stearpă și a născut întâi fiu pe Petru, tatăl lui Terevon; și aceasta cu împreună glăsuire cei bătrîni mi le-au povestit, apoi a născut după Petru alți doi fii, după proorocia părintelui purtător de Duh.

Un frate oarecare din lavră, de neam roman și cu numele Emilian, odată într-o noapte ce se lumina spre duminică a fost supărat cumplit de diavolul desfrînării și prin urîte năluciri, i-a tulburat mintea grozav. Deci, în ceasul cîntării de psalmii cei de noapte, Sfîntul Eftimie venind spre biserică, s-a întîlnit cu el la un loc întunecos. Iar bătrînul a mirosit duhoarea diavolească și bănuind a fi o lucrare a diavolului, a suflat, zicînd: "Depărtează-te pe tine Dumnezeu, necuratule duh". Și îndată fratele a căzut, făcînd spume.

Apoi, poruncind sfîntul a se aduce lumină, a zis părinților celor ce s-au adunat: "Priviți acest frate, care din tinerețe pînă acum s-a purtat bine și întru curăția trupului a viețuit; dar puțin rănindu-se cu dezmierdarea trupului, astfel s-a stăpînit de diavol. Pentru aceasta de-a pururea zic vouă: să ne înarmăm pe noi împotriva urîtei năluciri, pentru că cei ce se ispitesc de dezmierdări trupești, chiar neapropiindu-se de trupuri, totuși cu mintea păcătuiesc. Deci, cu toată grija, fiecare din noi să-

și păzească judecata minții sale, apoi cu grijă și cutremur să lucreze mîntuirea sa".

Ascultați o povestire de suflet folositoare și foarte adevărată, pe care mi-au povestit-o niște bătrîni egipteni, venind la mine pentru unul ce se socotea sfînt de către toți, iar în partea cea ascunsă a inimii supăra pe Dumnezeu cu învoirea, precum mi se pare, a gîndurilor celor urîte, zicînd astfel: că în cetatea lui venind un înainte-văzător, l-a găsit greu bolnav și pe toți cetățenii plîngînd și zicînd: că dacă acest sfînt se va sfîrși, nu ne este de aici înainte nădejde de mîntuire. Pentru că prin solirea lui, toți ne mîntuim.

Acestea auzindu-le înainte-văzătorul acela, s-a dus cu sîrguință a se binecuvînta de cel socotit sfînt și cînd s-a apropiat, a văzut multă pregătire de lumînări, mulțime mare de clerici, și chiar însuși episcopul așteptînd ca să-l îngroape; apoi intrînd la dînsul, l-a găsit încă răsufliînd și privind cu ochii minții sale, a văzut pe tartorul iadului înfigînd o suliță de foc în inima lui și cu mare chinuri smulgînd sufletul lui.

După aceasta, a auzit glas din ceruri, zicînd: "În ce chip nu m-a odihnit pe mine sufletul lui nici o zi, nici tu să nu încetezi a chinui sufletul lui". Iar acestea le-am povestit ca totdeauna în groază, să

fiim bine pregătiți la ieșirea sufletului din trup, ca nu cîndva cu iubirea de dezmiardare rănindu-se, în vremea ieșirii, nesuferit să ne chinuim. Pentru că acest frate, pe care îl priviți spre înțelepciunea noastră și a multor altora, a voit Dumnezeu a se stăpîni de diavol. Ci să rugăm pe Dumnezeu Care l-a pedepsit și nu l-a omorît, să izbăvească zidirea Sa, de bîntuirea necuratului și iubitorului de dezmiardare duh". Deci, rugîndu-se părintele purtător de duh, a ieșit diavolul, strigînd și zicînd: "Eu sînt duhul desfrînării". Și a umplut tot locul de miros ca de pucioasă ce arde. Și de atunci Emilian s-a izbăvit de gîndul lui și s-a făcut vas de alegere.

Apoi, într-acea vreme, fiind secetă pe pămînt și toți tînguindu-se, văzînd că se împlinește proorocescul glas ce zice: *Va fi cerul deasupra capului tău de aramă, iar pămîntul sub tine de fier*; fericitul Teoctist și părinții lavrei marelui Eftimie strîmtorîndu-se, fiindcă gropile nu aveau apă, rugau pe marele Eftimie să mijlocească la Dumnezeu pentru ploaie. Iar el nu voia, zicînd: "Dumnezeu vrea prin această pedeapsă a ne înțelepți pe noi". Acestea fiind astfel, s-a adunat nemărginită mulțime din sfînta cetate și din satele dimprejur, la opt zile după dumnezeieștile Arătări (Botezul), mai ales înștiințîndu-se că marele Eftimie voiește a ieși în pustie după obicei; deci ei

ieșind, strigau: "Doamne miluiește", avînd cu ei crucile satelor celor de aproape.

Iar auzind plîngerile și înștiințîndu-se că seceta cea de față este pricina acestora, ieșind la ei a zis: "Ce căutați la un om păcătos? Eu, o! fiilor, pentru mulțimea nelegiuirilor mele nu am îndrăzneală a mă ruga despre aceasta, pentru că însuși Dumnezeu, care ne-a zidit, este bun și iubitor de oameni și îndurările Sale sînt peste toate locurile, dar păcatele noastre ne despart de El. Icoana Lui am întinat-o, robindu-ne poftelor și dezmierdărilor celor multe; în lăcomie și în zavistie petrecem și sîntem vrăjmași, urîndu-ne unii pe alții. Pentru aceasta, El iuțindu-se, a adus asupra-ne această pedeapsă, ca prin ea înțelepțindu-ne și prin pocăință făcîndu-ne mai buni, să ne apropiem cu frică de El și astfel ne va auzi pe noi, precum este zis: *aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr*. Iar ei auzind acestea, au strigat împreună cu un suflet, strigînd: "Însuți cinstite, părinte, roagă pentru noi pe Dumnezeu, pentru că credem că Domnul ascultă rugăciunea ta; *pentru că face voia celor ce se tem de El*".

La aceste cuvinte plecîndu-se marele Eftimie, apoi luînd pe părinții cei de față și poruncind poporului să se roage lui Dumnezeu mult, a intrat în locul de rugăciune, nefăgăduind ceva, ci căzînd cu fața la

pămînt, ruga pe Dumnezeu cu lacrimi a milui zidirea Sa și a cerceta pămîntul cu milă și cu îndurare și a-l îndestula. Deci, rugîndu-se el, fără veste a suflat vîntul austru și cerul s-a umplut de nori, s-a vărsat ploaie multă și s-a făcut vifor groaznic.

Atunci sculîndu-se sfîntul și împlinind rugăciunea, a ieșit la dînșii și le-a grăit: "Iată, Dumnezeu a ascultat rugăciunea voastră și ne-a dat cererea și v-a binecuvîntat anul acesta mai mult ca pe ceilalți; deci, luați-aminte cu dinadinsul la voi și prin locurile unde slăviți pe Dumnezeu, Cel ce a adus spre noi mila Sa". Și astfel i-a liberat. După aceea, a început să cadă ploaia repede, încît multe zile n-a putut să se ducă în pustie, apoi s-a binecuvîntat anul acela mai mult decît ceilalți, după cuvîntul părintelui, purtătorul de Duh.

Cuviosul Ioan, episcopul și sihastrul, și Talaleu preotul, care se nevoiau în lavra fericitului Sava, mi-au povestit, zicînd că și fericitul Sava și mulți alți bătrîni se minunau de rîvna cea prea fierbinte a marelui Eftimie pentru dogmele bisericești, măcar că el trăia cu multă smerenie și adeverea că se întoarce de la tot eresul ce se împotriva cuvîntului cel drept slăvitor al credinței, dar mai ales pe cele șase eresuri le ura cu desăvîrșire, adică: ura rătăcirea maniheică și se lupta vitejește

contra celor ce cugetau ca Origen, care erau mulți pe atunci, mai ales în locurile dimprejurul Cezareei și care veneau către dînsul cu forme de cucernicie. El răsturna, batjocorind în tot chipul, credințele greșite, dogmele odrăslite din acestea, fără Dumnezeu și păgîne. Cît despre unirea lui Arie și a lui Sabelie, asemenea se întorcea și ura viclenia lor, ca și păgînatatea cea deopotrivă, fiind învățat a adora o Unime în Treime și pe Treime într-o Unime; Unime cu Dumnezeirea și cu Ființa, nu cu Ipostasurile (persoanele), iar Treime nu cu ființele, după cum zice Arie, ci cu Ipostasurile, adică cu fețele. O singură Ființă dumnezeiască în trei persoane: Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, - aceasta propovăduia.

Nu numai atît, dar și în taina cea despre Hristos, lepăda despărțirea lui Nestorie și amestecarea lui Eutihie, mărturisind cu dreaptă credință pe Dumnezeu Cuvîntul, Cel unul din Sfînta Treime cea de o Ființă, - mărturisind că în zilele cele mai de pe urmă s-a întrupat din Duhul Sfînt, din Preacurata și de Dumnezeu Născătoarea Maria; că S-a făcut om, că S-a născut dintr-însa în chip tainic, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel împreună slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfînt. Și pe Ipostasul Lui, îl cunoștea alcătuit din două firi, din dumnezeire și din omenire, dar nici o fire simplă, după Eutihie cel cu mintea vătămată; nici în două

Ipostasuri (persoane), după Nestorie cel cugetător ca iudeii. Cunoscînd cu dinadinsul deosebirea firii și a Ipostasului, că Ființa însemnează pe cea cuprinzătoare și de obște dumnezeire, iar Ipostasul arată persoana cea deosebită.

Deci, sfîntul acesta credea după Ipostas, că se face unire negrăită în feciorescul pîntece; pentru că în Ipostasul lui Dumnezeu Cuvîntul, a avut însuflețit trupul cel luat din fecioară și nu după sufletul cel înființat mai înainte, nici după trupul cel mai înainte zidit; pentru că nu este altul Hristos și altul Dumnezeu Cuvîntul, după rătăciții născocitori; ci unul este Iisus Hristos, Domnul nostru, singur Fiul născut al lui Dumnezeu, deși se știa deosebirea firilor celor împreunate.

În anul 75 al vîrstei marelui Eftimie, s-a făcut în Calcedon sobor (451), în care adunîndu-se mai toți arhieriei lumii, pentru cele scornite din nou de Dioscor Alexandrinul în Efes, mai înainte cu doi ani, au scos din catalogul preoților pe însuși Dioscor și pe ceilalți eretici; și alcătuind hotarul credinței, fiind de față în sobor ucenicii marelui Eftimie, - Ștefan, episcopul Iamniei și Ioan, episcopul saracinilor, fiindcă acum Petru se săvîrșise și după aceea Avxolau murise în urgisire, ca unul ce se învoise cu Dioscor în Efes.

Aceștia luînd hotarul credinței cel alcătuit și glăsuît de sobor, au venit în grabă la marele Eftimie, temîndu-se să nu se urgisească, precum s-a urgisit Avxolau, venind la soborul cel tîlhăresc. Deci, primindu-i pe aceștia părintele nostru Eftimie, și citind hotarul credinței, au primit mărturisirea credinței întru dînsul, ca un cercetător al judecății celei drepte. Străbătînd vestea că marele Eftimie a primit hotarul de credință cel glăsuît în Calcedon, voiau a-l primi toți monahii, de nu i-ar fi oprit Teodosie, care cu forma era monah, iar cu fapta înainte-mergător al lui Antihrist.

Acesta venind în Palestina, a amăgit pe augusta Evdochia, fiind atunci de față, și pe furiș, a atras pe toți monahii, strigînd asupra soborului din Calcedon, că ar fi răsturnat credința cea dreaptă și ar fi întărit dogma lui Nestorie; și astfel, uneltind necuratele sale ucideri, a răpit în chip barbar scaunul patriarhal al Ierusalimului, și oștindu-se asupra dumnezeieștilor canoane, a hirotonisit mulți episcopi. Aceștia făcînd multe războaie și ucideri, au putut stăpîni pe toți, douăzeci de luni. Deci, mai toți cetățenii și monahii pustiei urmau depărtării acestuia de la credință, numai ucenicii marelui Eftimie din toată pustia n-au voit a face aceasta.

Dar Teodosie, ca un cumplit, l-a chemat pe acesta ca pe un vestit; iar marele Eftimie nevoind a intra în sfînta cetate, a trimis la Teodosie pe arhimandriții monahilor, pe Elpidie ucenicul și diadohul marelui Pasarion, și pe Gherontie, cel ce a moștenit pe fericita Melania, rugîndu-l să se unească cu dînsul. Venind aceștia și începînd a-l ruga, marele Eftimie a zis: "Să nu fie a mă atrage la necuratele ucideri ale lui Teodosie ori la reaua lui slăvire". Iar cei veniți cu Elpidie și cu Gherontie, au răspuns: "Dar sîntem datori a ne împărtăși cu dogmele lui Nestorie, care s-au întărit de soborul adunat în Calcedon, pentru cele două firi; căci unde am auzit, în dumnezeiasca Scriptură, ori am primit de la cineva din sfinții părinți, cum că Hristos este în două firi, cum zic ei?".

Marele Eftimie a zis: "Din toate cele ce s-au cercetat și s-a făcut de acest sobor, n-am cinstit ceva; iar cît despre hotarul cel alcătuit de dînsul, nimic nu am a-l prihăni pentru rea slăvire, pentru că laudă credința celor 318 sfinți părinți din Niceea și mărturisește a urma învățătura neclintită și nestricată". Apoi a învățat a urma sfinților părinți celor 150 din Constantinopol și a celor din Efes, contra lui Nestorie rău-credinciosul. Iar pe Chiril, întîiul șezător al Alexandriei, îl numește luptător și învățător al drepte credințe. Apoi pe Preasfînta Fecioară de Dumnezeu Născătoare o

propovăduiește, zicînd că dintr-însa S-a născut după trup singurul născut Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu.

Deci, recunoaște amîndouă nașterile, adică pe cea veșnică din Tatăl și fără trup și pe cea sub vreme, din Fecioara Maică, cu trup însuflețit; după aceea, recunoaște două firi în Hristos, dumnezeiască și omenească, dar neamestecate, neschimbate, neîmpărțite și nedespărțite. Iar cei ce îndrăznesc a împărți, ori a despărți unirea negrăită și nedespărțită după Ipostas și cei ce zic că prin trup s-a făcut schimbare în Cuvîntul lui Dumnezeu, și care socotesc trupul Celui singur născut a fi de o ființă cu dumnezeirea, cum și cei ce zic că este amestecare a Cuvîntului cu trupul, unii ca aceștia sînt ca și păgînii. Drept aceea și noi cînd auzim despre două firi în Hristos, nu socotim cu totul despărțire în ipostasul lui Hristos cel unul alcătuit; dar mărturisim și deosebirea firilor, după cum zice cel între sfinți, Chiril al Alexandriei.

Zicînd sfîntul acestea, Elpidie le-a primit și a mărturisit pe marele Eftimie, cum că cu dreaptă credință toate le-a zis; și că s-a îndepărtat îndată de împărtășirea lui Teodosie. Iar Gherontie în nesupunere a rămas; și astfel a venit la cel ce i-a trimis pe dînșii. Teodosie făcîndu-se stăpînitor al tuturor celor din Palestina, se sîrguia cu cuvinte

măgulitoare a stinge această scînteie a drepte credințe, care singură rămăsese pustie. Dar s-a amăgit și, ca o săgeată căzînd, a dat îndărăt și ca de un sălbatic val de mare, izbindu-se, de un apărător și pătînior ca acesta al drepte credințe, s-a risipit. Însă de amăgiri nu s-a depărtat, ci și pe alții în multe feluri i-a trimis, încercîndu-se spre a-i îndupleca.

Văzînd marele Eftimie nerușinarea lui Teodosie și poruncind părinților a nu se împărtăși cu necredința aceluia, s-a dus spre pustie și aceasta cunoscînd-o mulți pustnici, scopului său i-au urmat. Și era într-acea vreme un mare pustnic, care a venit din Licia și se chema Gherasim, care în patria sa avînd petrecerea cea monahi-cească și arătînd multe nevoițe împotriva duhurilor vicleniei; apoi fiind de curînd venit din patria sa, viața cea pustnicească o deprindea în pustia cea de lîngă Iordan.

Deci, acesta împreună cu ceilalți pustnici s-au rănit de reaua învățătură a lui Teodosie; apoi, auzind mai de la toți pustnicii despre darul marelui Eftimie, ce strălucea, au venit către dînsul la Ruva și rămînînd acolo destulă vreme, s-au înduplecat a primi hotărîrea cea așezată la soborul din Calcedon și a se depărta de împărtășirea lui Teodosie împreună cu alți pustnici, cu Petru, cel

cu porecla "tornit", cu Marcu, cu Iulon și cu Silvan. Apoi a rămas acolo marele Eftimie, pînă ce a fugit Teodosie.

Acest luminat Eftimie, după doi ani întorcîndu-se de la Ruva la lavră, într-o sînta duminică aducea jertfa cea fără de sînge lui Dumnezeu; dar Dometian sta de-a dreapta jertfelnicului și ținea ripida cea liturghicească. Deci, prinosul săvîrșindu-se, Terevon saracinul stînd aproape de jertfelnic, avînd mîinile rezemate pe colțul altarului, vede fără veste că pogorîndu-se foc din cer s-a întins deasupra jertfelnicului ca o pînză și a acoperit pe marele Eftimie, cum și pe fericitul Dometian; și a rămas de la începutul doxologiei celei întreit sfînte pînă la sfîrșitul ei. Iar această minune nimeni n-a văzut-o, fără numai cei ce erau înăuntrul focului, Terevon și Gavriil, fratele lui Hrisip, care era famen din naștere, și la 25 de ani, atunci se apropiase de Biserică întîi - precum mi-a povestit Avva Chiriac pustnicul, învățînd aceasta cu tot dinadinsul de la Terevon și de la Gavriil.

Deci, de frică, Terevon a fugit înapoi, și de atunci n-a mai gîndit a se rezema pe colțul altarului, după obiceiul ce avea, făcînd aceasta cu îndrăzneală și cu semeție, în vremea Proscomidiei, ci înapoi lîngă ușă sta cu frică și cu evlavie, în vremea slujbei,

după porunca ce zice că *se cade a fi cucernici fiii lui Israel și nu defăimători.*

Mi-au povestit părinții, că și acest dar a primit de la Dumnezeu luminatul Eftimie, încît din vederea trupului celui arătat, primea pornirile cele sufletești și cunoștea cu ce gînduri se luptă fiecare și pe care le biruiește, cum și de care se stăpînește. Asemenea avea darul, cînd aducea dumnezeieștile daruri, de a vedea de multe ori pe îngeri împreună cu dînsul slujind. Și povestea celor de lîngă dînsul deosebi, zicînd: "De multe ori am privit, cînd dădeam fraților dumnezeieștile Taine, pe unii din cei ce se apropiau de împărtășire luminîndu-se, iar pe unii osîndindu-se și cu oarecare chip omorîndu-se, ca unii ce nu erau vrednici dumneze-ieștii lumini".

În fiecare zi mărturisea aceasta fraților, zicînd: *Luați aminte la voi, frați și părinți, și fiecare din voi să se cerceteze pe sine și astfel din pîine să mănînce și din pahar să bea -*, după cum zice Apostolul, - *pentru că cel ce cu nevrednicie face aceasta judecată lui mănîncă și bea*; căci pentru aceasta și preotul care aduce jertfa cea fără de sînge lui Dumnezeu, mai înainte de a face începutul acesteia, tuturor mărturisește și poruncește, zicînd: *Sus să avem inimile.* Apoi,

făgăduirea poporului primind-o, cutează a aduce lui Dumnezeu prinosul.

După aceea, mîinile la înălțime întinzîndu-le, aducînd și arătînd tuturor taina cea iconomisită către mîntuirea noastră, cu glas înalt, spre ascultarea a tot poporul, să zică: *Sfintele, sfinților*. Apoi să gîndească: Fiindcă eu sînt om asemenea pătimaș, neștiind ale fiecăruia cele cugetate și făcute, pentru aceea zic și mărturisesc întru Domnul: Dacă cineva se cuprinde de lăcomia pîntecelui, ori de gînduri urîte; dacă cineva se întunecă de ură, ori de pomenire de rău; dacă cineva se tulbură de zavistie, ori de iuțeală, dacă cineva este stăpînit de mîndrie, să nu îndrăznească a se apropia de acest dumnezeiesc și preacurat foc, mai înainte de a săvîrși sfințenia, spălîndu-se și curățîndu-se de toată întinăciunea trupului și a duhului, prin pocăința cea cuviincioasă; pentru că sfintele acestea se dau sfinților, nu necuraților. Deci, cîți sînteți astfel, apropiați-vă către Dînsul și vă luminați și fețele voastre nu se vor rușina.

Iar fericita Evdochia amăgindu-se de învățătura lui Teodosie și despărțindu-se de soborniceasca împărtășire, apoi silindu-se cu toată sîrguința a întări și a ierta pe cei învrăjbiți, și împotriva celor drept-slăvitori nevoindu-se, toți monahii sfintei cetăți și ai pustiei se țineau de aceeași rătăcire,

măcar că Teodosie fugise și Iuvenalie își dobândise scaunul său.

Aceasta primind multe feluri de scrisori de la fratele său Valerie și de la ginerele fiicei sale Olivrie, să se depărteze de împărtășirea eutihienilor și să se unească cu soborniceasca Biserică, mai ales pentru cele supărătoare ce i s-au întâmplat, fiindcă atunci ginerele Olivrie fusese ucis în Roma, iar pe fiica și nepoții îi robise în Africa; de aceea, nevrînd să calce soborul său și pentru nepătimirea rudeniei să-și vîndă credința, pornindu-se de dragostea către Dumnezeu, a gîndit să se îndeletnicească mai vîrtos cu bărbații cei de Dumnezeu purtători și să învețe de la dînșii credința cea adevărată.

Deci, a trimis în Antiohia pe fericitul Anastasie horepiscopul, împreună cu alți oameni, la marele Simion Stîlpnicul, care era mare luminător și strălucea în lume, însemnîndu-i prin scrisori judecata minții sale și rugîndu-se a lua de la dînsul sfat plăcut lui Dumnezeu. Iar Sfîntul Simeon i-a răspuns, zicînd: "Să cunoști că diavolul, văzînd bogăția faptelor tale cele bune, a cerut a te cerne ca pe grîu; și acel pierzător Teodosie, făcîndu-se încăpere și unealtă a celui viclean, a înnegrit și a tulburat sufletul tău cel iubitor de Dumnezeu; deci, îndrăznește, că nu s-a

stins credința ta. Însă eu m-am minunat tare de aceasta că, avînd izvorul alături și neștiindu-l, te-ai sîrguit a aduce de departe aceeași apă; deci, ai acolo pe purtătorul de Dumnezeu Eftimie, urmează învățăturile lui și te vei mîntui".

Auzind acestea fericita Evdochia, nu s-a lenevit; ci spunînd că marele Eftimie nu voiește a intra în cetate, s-a silit a zidi un turn la locul cel mai înalt al pustiei răsăritului, despre apusul lavrei lui, ca de 30 de stadii, vrînd a se îndulci acolo mai des de dumnezeiasca lui învățătură. Și a trimis pe Cosma, păzitorul Crucii, și pe Atanasie horepiscopul, spre căutarea lui, care venind în lavră și negăsindu-l, fiindcă auzise că s-a dus la Ruva, s-au dus către dînsul, avînd și pe marele Teoctist, și rugîndu-l mult și de-abia înduplecîndu-l, l-au adus în turnul cel zidit, în care loc s-a întemeiat locașul lui Sholarie. Ea văzîndu-l pe sfîntul, și închinîndu-se cu bucurie, i-a zis: "Acum am cunoscut că Dumnezeu a cercetat ne-vrednicia mea prin venirea ta de față".

Sfîntul bătrîn binecuvîntînd-o, i-a zis: "Ia aminte, fiică, de acum înainte; pentru că fiind răpită de viclenia lui Teodosie, ți s-au întîmplat în Italia cele rele și vrăjmășești, deci, depărtează-te de pricina cea fără de cuvînt și primește celelalte trei sfinte și a toată lumea soboare, adică cel adunat în Niceea

împotriva lui Arie, cel adunat în Constantinopol împotriva lui Macedoniu și cel adunat în Efes mai înainte împotriva lui Nestorie; apoi primește hotarul cel glăsuț de soborul a toată lumea, adunat în Calcedon, și depărtându-te de împărăția lui Dioscor, unește-te cu Iuvenalie, episcopul Ierusalimului". Zicînd acestea, apoi rugîndu-se și binecuvîntînd-o, s-a dus.

Ea, minunîndu-se de fapta bună a sfîntului bărbat, a împlinit cu lucrul cele de dînsul grăite, primindu-le ca din gura lui Dumnezeu; pentru că intrînd îndată în sfînta cetate, prin înștiințarea lui Cosma și a lui Anastasie, iar preoții unindu-se cu arhiepiscopul, s-au împărtășit cu soborniceasca Biserică și mulțime multă de mireni și de monahi, care se rătăcise prin pilda lui Teodosie, dar care acum s-au întors către soborniceasca împărtășire. Iar din cei doi arhi-mandriți, Elpidie lepădînd amăgirea, s-a unit cu Biserica; însă Gherontie rămînînd în cea mai dinainte împotrivire, fără cuvînt a lăsat în urma sa popor destul, împreună cu doi monahi, Marcian și Roman, care au ieșit din soborul lui Elpidie, rămînînd întru amăgire, din care cel dintîi a alcătuit viață de obște lîngă Sfîntul Betleem, iar celălat, lîngă satul Tecca.

Fericita Evdochia chemînd pe frații păzitorului Crucii, în lavra marelui Eftimie, i-a pregătit a se

hirotonisi preoți ai Bisericii Sfintei Învieri. Luînd și pe Gavriil, l-a făcut egumen al cinstitei biserici a Sfîntului întîiului Mucenic Ștefan. Iar Hrisip a lăsat în Sfînta Înviere multe scripturi, vrednice de toată primirea. Apoi, fericita Vasa chemînd pe Andrei, fratele lui Ștefan, episcopul Iamniei, din lavra marelui Eftimie, l-a așezat egumen al muceniei celei zidite de dînsa, adică a Sfîntului Mina.

În anul 82 al vîrstei marelui Eftimie, a venit la dînsul fericitul Sava, rugîndu-l a rămînea lîngă dînsul; iar marele Eftimie primindu-l, l-a dat ucenicului său Domețian, care după aceea chemîndu-l, i-a zis: "Nu este drept fiule, fiind tînăr, a rămîne în lavră, pentru că celor tineri mai vîrtos le folosește viața de obște". Căci marele Eftimie se ferea foarte mult a primi în lavra sa tineri fără barbă, pentru ispitele celui viclean; deci l-a trimis la fericitul Teoctist, împreună cu unul din părinți, zicînd: "Primește pe acest tînăr și ia aminte de dînsul; căci precum văd, voiește a spori în petrecerea monahicească".

Această proorocie n-a greșit, pentru că fericitul Sava mult s-a silit și s-a auzit numele lui de la marginile locurilor noastre pînă în alte părți, ale cărui laude și isprăvi nu este cu putință a le scrie în treacăt. Ci, de este plăcut lui Dumnezeu, vom

povesti puține despre dînsul în altă parte. Pentru că nici mie nu-mi este iertat a ascunde faptele plăcute lui Dumnezeu și petrecerile lui cele istorisite mie de cuvioșii bărbați; nici nu este drept ca viața păgînilor a se cinsti cu pomenirile, iar cei ce lîngă noi au văzut dreapta credință, să se lase tăcerii și uitării.

În vremea aceea, Leon (457-474), iubitorul de Hristos, luînd împărăția lui Marcian (450-457), un oarecare Timotei, cu porecla Eluros (adică mîță sălbatică), a tulburat cetatea alexandrinilor; căci omorînd în baptisteriu pe Proterie, întîiul șezător al cetății, a răpit scaunul cel patriarhicesc. De atunci, umplîndu-se de gîlceavă toată egipteneasca povățuire, doi pustnici vrednici de pomenire, ieșind din Nitria, au venit în Palestina, atrăgîndu-se către purtătorul de duh Eftimie, din cauza veștii cea dată de dînsul pretutindeni, și au rămas la dînsul fiecare într-o colibă separată; unul era capadocian cu neamul, iar cu numele Martirie, celălalt era Ilie, fiind din Arabia.

Pe acești doi foarte mult iubindu-i Eftimie, cel cu mintea luminată, mai des îi îndemna la vorbire; apoi avînd ochii prevăzători, mai înainte vedea că scaunul Sfîntului Apostol Iacob aveau să-l aibă la vremea sa, fiecare dintr-înșii. Pe aceștia îi lua împreună cu sine în pustia lui Cutila și a lui Ruva,

la paisprezece ale lunii ianuarie și petreceau acolo cu dînsul pînă la sărbătoarea Floriilor, avînd cu ei pe pururea pomenitul Gherasim și pe ceilalți pustnici, care veneau în toate duminicile și din mîinile marelui Eftimie se cuminecau cu preacuratele Taine. Dar fiindcă chiliile lavrei erau foarte strîmte și fără îndeustulare, pentru că astfel poruncise marele Eftimie a se face acestea, trecînd o vreme oarecare, iar Ilie pogorîndu-se lîngă Ierihon, și-a zidit chiliile afară din cetate, unde acum s-au întemeiat mînăstirile lui cele sfînte și strălucite. Iar Martirie găsind o peșteră spre apusul lavrei, ca la 15 stadii, se liniștea într-însa, unde a și alcătuit o mînăstire prea strălucită.

În anul 83 al vîrstei marelui Eftimie, Iuvenalie, arhiepiscopul, împlinind 44 de ani în patriarhie, a ajuns la sfîrșitul vieții. Iar Anastasie, cel de multe ori pomenit, s-a suit prin alegerea a tot poporul pe scaunul lui Iacob, la începutul lunii iulie. Acesta avînd scaunul și de proorocia marelui Eftimie aducîndu-și aminte, pe Fid, care mai înainte se pogorîse cu dînsul la lavră și auzise proorocia, l-a făcut anagnost și l-a hirotonisit diacon al Sfintei Învieri; apoi l-a trimis cu păzitorul crucii la marele Eftimie, înștiințîndu-l împlinirea proorociei și rugîndu-l a se pogorî și a-l săruta.

Marele Eftimie i-a arătat aceasta, zicînd: "Mie-mi este plăcut, preacinstite părinte, a mă îndulci de-a pururea de a voastră petrecere aici; însă dacă mai înainte vă primeam și nicidecum nu mă supăram, acum covîrșește a mea neputință venirea fericirii voastre. Deci, rog pe a voastră sfințenie a nu se osteni către a mea smerenie. Iar de poruncești a veni, primesc cu bucurie și de vă voi primi pe voi, pe tot cel ce va veni îl primesc, deși nu mai este cu înlesnire a ședea în locul acesta". Acestea auzindu-le arhiepiscopul, a deslușit, zicînd: "Dacă îl necăjesc pe dînsul, nu mă voi duce".

Terevon, fiind căpetenia saracinilor și ducîndu-se la Bostra pentru o nevoie ce i se întîmplase, a căzut într-o ispită. Pentru că, fiind pîrît de un oarecare boier și de cel ce cîrmuia dregătoria cea de acolo, a fost ținut o vreme. Și aceasta cunoscînd-o marele Eftimie, scrie de trei ori fericitului Antipatru, celui ce atunci îndrepta Biserica Bostrenilor și razele cunoștinței de Dumnezeu pretutindeni le trimitea, punînd sîrguință a libera pe Terevon din legături, trimițînd cu scrisori pe Gaian, fratele lui Ștefan, episcopul Iamniei. Iar cel între sfinți Antipatru, primind scrisorile marelui Eftimie, liberînd pe Terevon de toată nevoia și de drum pregătindu-l, l-a trimis la marele părinte; iar pe Gaian ținîndu-l, vrînd a avea

lîngă dînsul neamul lui Eftimie, l-a hirotonisit episcop al cetății Midavenilor.

Fericita Evdochia a zidit multe biserici lui Hristos, iar mînăstiri și case pentru scăpătați și bătrîni a făcut cîte nu este cu putință a le număra. Una din bisericile cele zidite de dînsa este în preajma locașului marelui Eftimie, ca la 20 de stadii, numindu-se a Sfîntului Petru. Întru aceasta poruncind a se face o groapă mare în zilele Sfintei Cincizecimi, s-a dus să cerceteze lucrul gropii, și căutînd, a văzut lavra marelui Eftimie lătită, avînd chiliile cele monahicești împrăștiate în pustie; și umilindu-se foarte mult și gîndind la cuvîntul acela al Scripturii, care zice: *Cît sînt de frumoase casele tale, Iacobe, și corturile tale, Israile*, a trimis pe egumenul Sfîntului Ștefan, adică pe Gavriil, către marele Eftimie, rugîndu-l a veni și a dobîndi rugăciunea și învățătura lui. Iar marele Eftimie i-a arătat Evdochiei, zicînd: "Pe mine în trup a mă vedea să nu aștepți. Iar tu, o ! fiică, ce te îngrijești pentru multe? Căci socotesc despre tine că mai înainte de iarnă către Domnul te vei duce. Deci, în vara aceasta să te pregătești de ieșirea din viață, apoi pe mine să nu mă pomenești nici în scris, nici nescris, ci cînd vei merge către Stăpînul tuturor, acolo pomenește-mă, ca, cu pace, și pe mine să mă ia, cînd El voiește și cum voiește a Lui iubire de oameni".

Acestea auzindu-le fericita, s-a întristat foarte, mai ales pentru cuvîntul care a zis să nu mă pomenești în scris, pentru că vrea a-i lăsa cu diată un venit mare. Apoi, cu alergare mergînd spre sfînta cetate, chemînd pe arhiepiscop și povestind cele grăite de marele Eftimie, neîmplinită fiind biserica Sfîntului Ștefan, întîiul mucenic, a pregătît-o de a se sfinți în 15 zile ale lunii iunie; și la acestea mult venit a afierosit, apoi a așezat domn a toată ocîrmuirea pe Gavriil. Deci, se ducea împrejur la toate bisericile cele de dînsa zidite, sfințindu-le și fiecareia afierosind destul venit. Iar patru luni împlinindu-se după sfințire, cu dreaptă credință și cu plăcere de Dumnezeu așezîndu-se în mîinile lui Dumnezeu, și-a dat duhul, în luna lui octombrie, în douăzeci de zile, în al patrusprezecelea indiction.

În anul al nouăzecilea al vîrstei marelui Eftimie, marele nostru părinte Teoctist s-a îmbolnăvit de o grea boală și a murit, în a treia zi a lunii septembrie, la începutul indictionului al cincilea, bătrîn și plin de zile. Deci, sfințitul Eftimie pogorîndu-se a-l cerceta pe dînsul și văzîndu-l greu bolind, apoi îngăduind cîteva zile după ce și-a sfîrșit alergarea și către Dumnezeu s-a dus de trei ori fericitul, l-a îngropat. Iar arhiepiscopul Anastasie, cunoscînd că fericitul Teoctist s-a săvîrșit și că marele Eftimie șade la îngropare,

după ce s-au coborât moaștele cinstitului părinte în pământ, arhiepiscopul săruta mîinile Sfîntului Eftimie, zicînd:

"De multă vreme pofteam a săruta mîinile tale; și iată că m-a învrednicit Dumnezeu. Acum te rog, cinstite părinte, mai întîi a te ruga lui Dumnezeu ca proorocia ta cea cu mine împlinită, pînă în sfîrșit a se păzi; iar după aceea, a-mi scrie și a porunci cele ce-ți vor părea". Iar marele Eftimie, cu cuviosul dar dat lui de Dumnezeu, răspundea:

"Aceasta eu pe fericirea ta o rog a mă pomeni întru mijlocirile către Dumnezeu". Iar arhiepiscopul a zis: "Aceasta mai vîrtos o cer eu și nu încetez cerînd, pentru că știu lucrarea dumnezeieștilor daruri ce sînt întru tine, și am văzut puterea acestora". Iar bătrînul cu smerită cugetare răspundea: "Iartă-mă, cinstite părinte, și rugat fiind să ai grijă de această mînăstire".

Arhiepiscopul zise: "Chiar fericitul Teoctist fiind în viață, tu apărăi locul acesta și pentru Hristos, din sălbatic l-ai făcut sfînt, cu puterea darului Sfîntului Duh celui dintru tine; deci, acum ție înaintea aduc laudă". Acestea zicînd arhiepiscopul și ziua bună luîndu-și de la dînsul, s-a suit la locul său.

Marele Eftimie judecînd pe Marin, unchiul lui Terevon, că este îmbunătățit și vrednic a povățui

suflete către dumnezeiasca voie, deci, așezându-l egumen al locașului, a venit în lavra sa. Marin rămânând vreme de doi ani la egumenie, s-a sfârșit. Și pogorându-se marele Eftimie, a pus pe Avva Marin în racla marelui Teoctist; iar pe un oarecare Loghin, vrednic de laudă, l-a așezat egumen al locașului.

Iar după sfârșitul marelui Teoctist, episcopul Schitopolei, Olimpie, sfârșindu-se, se hirotonisește Cosma, păzitorul Crucii, episcop al acelei mitropolii și Hrisip ia în mâini slujba păzitorului Crucii, ca proorocia marelui Eftimie pentru aceasta să se împlinească. Pentru care și mie păcătosului mi-a venit a zice stihul acela al Scripturii: *Căci nu va face Domnul Dumnezeu lucrul, de nu-l va descoperi către robii Săi, proorocii.* Deci, fericitul acesta Cosma a strălucit mult în a doua eparhie a palestinienilor, întărind 30 de ani biserica cea de acolo și luminând-o după putere. Iar fratele acestuia, Hrisip, 12 ani a slujit nevinovat întru păzirea cinstitei Cruci, făcându-se minunat scriitor.

Asemenea încă și Gavriil preotul, cum s-a zis, al Sfintei Învieri, și egumenul Sfintului Ștefan, 24 de ani petrecând, zidindu-și o mănăstire mică în valea cea de la răsărit a cinstitului munte al Sfintei Înălțări, se ducea acolo de la a opta zi a dumnezeieștilor Arătări (adică Botezul Domnului)

și se liniștea pînă la sărbătoarea Stîlpărilor, după predania Sfîntului părintelui nostru Eftimie; și sfîrșindu-se în aceeași mînăstire, în zilele postului Patruzecimei, a fost îngropat acolo, fiind de 80 de ani, și purtător de semne arătîndu-se. Și fiind foarte isteț și iubitor de învățătură, a învățat a grăi drept și a scrie după glasul romanilor, al elinilor și al sirienilor. Acestea s-au zis despre ucenicii marelui Eftimie; iar acum mă întorc să spun despre părintele nostru.

Mi-a povestit Cuviosul Ioan, episcopul și sihastrul, cum și părintele Talaleu preotul, zicînd: "Odată, noi fiind în pustie, ne-a povestit fericitul Sava, zicînd că atunci cînd eram în chinovie, după adormirea fericitului Teoctist, m-am suit împreună cu părintele Loghin, egumenul nostru, la marele Eftimie, în luna lui ianuarie, pentru ca să-l petrecem spre pustie; și osîrdnic văzîndu-mă, m-a luat și pe mine cu el. Apoi, făcînd în Ruva cîteva zile, împreună cu Martirie și cu Ilie, fiind acolo cu noi și cel între sfinți Gherasim, apoi luîndu-mă pe mine și pe fericitul Domețian, marele Eftimie s-a dus spre cea mai dinăuntru pustie; și cînd pe aceasta o treceam, am venit la niște locuri fără apă, hrănindu-mă cu rădăcini de melagri. Iar eu fiind încă neispitit de petrecerea în pustie, am însetat foarte, încît nu mai puteam să umblu; iar marele Eftimie întorcîndu-se și văzîndu-mă

leșinînd, s-a milostivit și despărțindu-se de noi ca de o azvîrlitură de piatră, a căzut cu fața la pămînt, rugînd pe Dumnezeu și zicînd: "Doamne, Dumnezeul puterilor, dă apă în pămînt însetat, potolind setea fratelui". Și după rugăciune, luînd sapa cea mică, pe care o purta pentru rădăcinile melagrilor, s-a apucat a săpa puțin. Deci, cum s-a arătat apă, m-a chemat și mi-a arătat-o; apoi bînd și viindu-mi în mine, am slăvit pe Dumnezeu, care lucrează prin sfinții Săi niște minuni ca acestea".

Pe lîngă altele cîștigate de marele Eftimie, i s-a dăruit lui și aceasta: a cunoaște mai înainte ziua adormirii sale și ce se va întîmpla locului său. Deci, eu nu voi pregeta a descoperi luminat și povestirile părinților privind adormirea lui. Într-a opta zi a dumnezeieștilor Arătări, în care era mai ales obiceiul lui a ieși spre pustie, adunîndu-se cei ce așteptau a-l petrece și cei ce ieșeau împreună cu dînsul, între care erau Martirie și Ilie, și văzînd că nici n-a rînduit, nici n-a pregătit, precum era obiceiul lui, i-au zis: "Nu ieși mîine, cinstite părinte?" Sfîntul a răspuns, zicînd: "Rămîn săptămîna aceasta și sîmbătă de cu noapte ies". Deci, mai înainte a înștiințat sfîrșitul său. Iar marți a poruncit a se face priveghere de toată noaptea pentru pomenirea Sfîntului nostru Antonie, în care priveghere luînd preoții în diaconion (veșmîntărie) le-a zis: "De acum altă priveghere nu mai fac cu voi

în acest trup, pentru că m-a chemat Dumnezeu. Deci, ieșind, trimiteți la mine pe Domețian și adunați la mine dimineața pe toți părinții".

Și toți la dînsul adunîndu-se, el a zis: "Frații mei iubiți, eu merg pe calea părinților mei, poruncile acestea păziți-le: ca început și sfîrșit a toată lucrarea bună, dragostea cea curată prin tot lucrul cîștigînd-o, căci ea este împreună legătură a desăvîrșirii. Pentru că, precum nu se poate mîncă pîinea fără sare, astfel este cu neputință fapta bună fără dragoste. Pentru că toată fapta bună prin dragoste și smerită cugetare se întărește de ispitire și de vreme; adică smerita cugetare înalță, iar dragostea nu o lasă, din înălțime a cădea, de vreme ce s-a spus: *Cel ce se smerește pe sine, se va înălța; iar dragostea niciodată nu cade*. Și mai mare este dragostea decît smerita cugetare. Căci pentru dragostea cea către noi S-a smerit pe Sine Dumnezeu Cuvîntul, făcîndu-Se ca noi. De aceea, sîntem datori neconținut de bunăvoie a ne mărturisi Lui și a-I aduce laude și mulțumiri, mai ales noi cei despărțiți de lucruri lumești; și nu numai pentru datoriile cele pentru El, dar și pentru însăși viața noastră, astfel fugind de tulburarea cea lumească. De aceea, curățenia sufletului, curățenia trupului și dragostea cea curată cu toată sîrguința s-o aducem Lui".

Și acestea spunându-le, îi întreba pe dînșii, zicînd: "Pe care voiți a-l avea egumen?" Iar ei cu împreună glăsuire au ales pe Domețian. Atunci marele Eftimie zise: "Aceasta nu este cu putință, pentru că Domețian nu rămîne după mine într-această viață decît numai șapte zile". Și spăimîntîndu-se părinții că, cu îndrăzneală îi înștiința, de mai înainte ce are să fie, au cerut ca egumen pe un oarecare Ilie, econom al mînăstirii, care era ierihonean cu neamul. Iar marele Eftimie îi zice înaintea tuturor: "Iată toți părinții te-au ales părinte al lor și păstor.

Deci, ia aminte de sineți și de toată păstoria. Cunoaște mai întîi aceasta, că Dumnezeu a binevoit a se face această lavră de obște și aceasta se va întîmpla nu după altă vreme". Și a rînduit în care loc trebuia a se zidi chinovia; apoi a spus despre alcătuirea ei și despre primirea de străini, despre sîrguința pentru pravila cîntării de psalmi, și pentru a nu se lenevi de frații cei întru necazuri, cum și de cei mai îngreunați de gînduri, ci a-i deștepta de-a pururea și a-i sfătui. Și acestea le zicea către cel ales ca egumen: "Propovăduiește tuturor, zicînd: "Frații mei iubiți, poarta chinoviei ce o să se zidească să n-o închideți pentru tot omul, căci binecuvîntare vă va dărui Dumnezeu. Poruncile mele păziți-le nevătămate, și de voi afla îndrăzneală către Dumnezeu, aceasta va fi întîia

cerere pe care o cer de la El, ca eu să fiu cu duhul împreună cu voi, pînă în veci".

Zicînd acestea, i-a slobozit pe toți, afară de Domețian. Deci, rămînînd în diaconicon (veșmîntărie) în noaptea sîmbetei, a adormit și s-a dus la părinții săi, bătrîn și plin de zile. Se mai zice despre dînsul că avea chipul îngeresc, deprinderea bună, obiceiul prea blînd, iar înfățișarea trupului său era rotundă, luminoasă, albă și cu ochii frumoși. Dar era scund de statură și cărunț de tot, avînd barba mare, ajungînd pînă la pîntece, și toate mădularele nevătămate. Pentru că nici ochii, nici dinții lui nu s-au vătămat, ci tare și osîrdnic s-a sfîrșit. Iar săvîrșirea lui s-a făcut în douăzeci ale lunii ianuarie, în indictionul al 11-lea de la zidirea lumii, adică de la care vreme a început, prin mișcarea soarelui, a se număra, anul cinci mii nouă sute șaiszeci și cinci (5965), iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul din Fecioară, anul patru sute șaiszeci și cinci (465), după anii cei scriși de sfinții părinți Ipolit, cel vechi, și cunoscut al apostolilor Epifanie Cipriotul și Iron filosoful și mărturisorul. Iar vremea vieții lui celei în trup este astfel: Din descoperire născîndu-se și de trei ani fiind s-a afierosit lui Dumnezeu, la începutul împărăției lui Teodosie cel Mare (379-395); și trecînd toate treptele bisericești, a venit la Ierusalim, la 29 (douăzeci și nouă) de ani ai vîrstei

sale. Și făcînd în pustie 67 de ani, în vremea lui Leon împăratul (457-474), la 16 ani ai împărăției lui a luat sfîrșit viața lui.

Străbătînd vestea în latura cea dimprejur, s-a adunat mulțime nenumărată de monahi și de mireni; dar nu numai atît, ci și prea-sfințitul arhiepiscop Anastasie luînd mulțime de clerici și de mireni, împreună cu ostași, au venit la lavră, cu care era împreună Hrisip, Gavriil și Fid diaconul, și pustnicii cei de pretutindeni au venit împreună, din care unul era și dumnezeiescul Gherasim; și înspăi-mînta pe toți necurmarea minunilor. Deci, mulțime nemărginită alergînd împreună, se oprea la acel sfințit trup de îngropare și ajungînd la al nouălea ceas, ostașii, poruncindu-li-se de triarh, au împins mulțimea, și astfel de-abia li s-a dat cale dumnezeieștilor părinți să săvîrșească cele legiuite pentru acel străduitor și mult pătimitorul trup cu laudele cele cuviincioase să-l așeze în sicriul cel bogat.

Lipsirea lui Eftimie le era tuturor pricină de multe lacrimi. Iar lui Martirie și lui Ilie mai mare durere li s-a adăugat și amar plîngeau. Dar pe aceia mîngîindu-i patriarhul prin Hrisip, păzitorul Crucii, și cu cele cuviincioase sfătuindu-i, le-a poruncit a veni mai des la dînsul. Iar pe Fid diaconul, lăsîndu-l în lavră, i-a poruncit să înceapă

zidirea. La sfînta cetate întorcîndu-se, a trimis material și meșteri la lucru, ca acele fericite moaște ale lui Eftimie să fie puse într-un loc, ce se află bun și potrivit.

Iar Domețian, ucenicul Marelui Eftimie, ca un următor adevărat al vieții lui, slujind peste cinci zeci de ani sfîntului, nu s-a depărtat deloc, ci a șezut lîngă sicriu șase zile; ca unul care n-a prețuit viața cea de aici. Și trecînd săptămîna, Eftimie i se arată lui noaptea, luminat cu vederea, zicîndu-i: "Vino, îndulcește-te de slava cea gătită ție; pentru că iată ne-a dăruit Dumnezeu nouă a avea de obște și petrecerea cea de aici". Domețian venind la pravilă, le-a vestit acestea fraților, și astfel și el întru bucurie și nădejdea bunătăților, ce aveau să fie a părăsit viața. Iar diaconul Fid, sîrguindu-se cu foarte multe mîini de oameni, peștera, care la început avea pe Eftimie, în casă bună și mare a desăvîrșit-o, pe care a împărțit-o jumătate: parte pentru racla marelui părinte și alta avînd racle de preoți, de egumeni, și de alți cuvioși bărbați.

Și de vreme ce toate se săvîrșiseră, lespede de piatră care era să fie peste mormînt, încuietoarea și celelalte, cîte se cuvin a împodobi biserica, le-a trimis îndată patriarhul de la Ierusalim. După aceea și însuși patriarhul s-a pogorît la lavră și acel trup sfînt al fericitului, cu făclii și cu psalmi

încredințându-l mâinilor sale, la casa pe care el a înnoit-o, l-a mutat, și în sfânta raclă cu cinste l-a așezat; încît să nu se poată a se deschide cîndva, nici a se lua ceva din moaștele sale iar cei ce veneau acolo cu credință, li se împlineau cererile. Astfel, în șapte zile ale lunii mai s-a făcut mutarea moaștelor; apoi luînd pe Martirie cu sine și pe Ilie, în sfînta cetate iarăși s-au întors și i-a hirotonit preoți, numărîndu-i cu clerul bisericii Sfîntei Învieri.

Iar acum este vremea a povesti de cînd lavra lui Eftimie s-a prefăcut în viață de obște. Dar este nevoie a lua puțin mai de sus cuvîntul, ca astfel deslușit aflîndu-se, să facem povestirea. Trecînd un an după sfîrșitul marelui Eftimie, Leon cel Mare, iubitor de Hristos împărat, și-a săvîrșit viața, lăsînd pe Leon nepotul, care era încă prunc, ca diadoh (urmaș) al împărăției. După ce acesta puțin (474) a viețuit la împărăție, Zenon, tatăl lui, l-a urmat (474-475; 476-491). Apoi acesta, izgonit fiind de un oarecare Vasilisc, care a luat împărăția (475-476), a fugit în Isauria. Iar Vasilisc, apucînd împărăția, a făcut scrisoare înconjurătoare împotriva dumnezeiescului sinod celui din Calcedon. Pe acesta rezemîndu-se partea cea rămasă a dezbinărilor din sfînta cetate, și pe oarecare Gherontie, ca arhimandrit lor adăugîndu-l, multe înnoiri împotriva Bisericii a făcut, și nu

mai puțin decît cele îndrăznite mai înainte, în vremea lui Teodosie II (408-450).

După aceasta, în al cincilea an, a murit Anastasie, patriarhul Ierusalimului (458-478), începîndu-se acum luna ianuarie. Apoi, Zenon, întorcîndu-se, a prins pe Vasilisc, care încă ținea împărăția, și a cîștigat iarăși conducerea pe care o pierduse (476-491). Atunci a luat scaunul patriarhiei Ierusalimului Martirie (478-486), cel pomenit de cuvîntul meu de multe ori. Acesta, chiar împăratului Zenon și lui Acachie, patriarhul Constantinopolului (472-489), a scris despre cei dezbinați, despre hula acelora și despre eresul cel vrednic de îndepărtat; și lui Fid, diaconul, dîndu-i scrisorile în mînă, nu puține i-a poruncit să spună și din gură.

Iar el, la Iope ajungînd și suindu-se într-o corabie care plutea, a ajuns la marea Parților, întîlnindu-se cu furtună mare și vifor; iar la miezul nopții a pătimit stricare de corabie. Și acum aflîndu-se în primejdie, în mijloc de noian și de neluminare de noapte, văzînd că piere, Dumnezeu dîndu-i un lemn din întîmplare, a înnotat deasupra acestuia, și deșteptîndu-se puțin dintr-o primejdie atît de mare, și-a adus aminte de minunatul Eftimie și îndată l-a chemat în ajutor pe acela, încît amîndouă mîinile le întindea și de multe ori

numele aceluia îl striga. Deci, lui, celui ce așa de rău se afla, i s-a arătat marele Eftimie venind pe mare și mergînd pe valuri. Și văzîndu-l, deodată a căzut spaimă peste Fid și apoi l-a rugat să-l scape; iar Sfîntul, cum avea și înainte obicei, i-a zis: "Nu te teme, eu sînt, Eftimie, robul lui Dumnezeu. Cunoaște dar, cum că nu este calea aceasta înaintea lui Dumnezeu. Pentru că, de nici un folos nu va fi maicii Bisericii. Pentru aceasta ți se cade a te întoarce înapoi către cel ce te-a trimis pe tine și a-i spune lui despre mine, și nu te îngriji pentru despărțirea celor dezbinăți. Pentru că nu va trece multă vreme și în vremea ierarhiei tale, va fi unirea; apoi cei din Ierusalim toți sub un păstor vor fi (care s-a și împlinit). Iar tu către a mea lavră se cuvine a merge și chiliile fraților chiar din temelie a le surpa, și chinovie de iznoavă a zidi, în locul unde ai zidit cimitirul meu. Pentru că nu lavră, ci chinovie îi place mai vîrtos lui Dumnezeu".

Acestea a poruncit Sfîntul Eftimie lui Fid, cu rasa sa pe dînsul înfășurîndu-l. Iar el răpindu-se asemenea lui Avacum și din somn sculîndu-se, într-o clipeală la malul mării s-a întors. O! dumnezeiască economie! Și apoi în sfînta cetate s-a aflat. Astfel dar cu preslăvire la casa sa ajungînd, căci a scos Dumnezeu acea rasă a lui Eftimie, cu care zbura atît de iute, ca cu niște aripi, pe mare. Acestea se cuvine a mai lua-aminte, pentru că

urmează altă minune: Căci de oarecare mînă răpindu-se rasa, nevăzută s-a făcut din mijloc.

Deci, venindu-și întru sine Fid și gîndindu-se ce fel de cumplite nevoi îl ajunseseră cu viforul, întreitele învăluiri, noaptea, deznădăjduirea, și cîte rele al acestei furtuni, apoi cum s-a făcut dezlegarea acestei primejdii; după aceea, văzînd pe marele Eftimie, cînd el se îneca, și pe urmă cu rasa înfășurîndu-l și cum purtîndu-l prin văzduh, la casa sa l-a dus cu nesimțire. Acestea gîndindu-le pentru sine și Fid cu spaimă, a zis: "Acum am cunoscut că marele Eftimie este adevărata slugă a lui Dumnezeu și de El trimițîndu-se, m-a scos pe mine din primejdii".

Apoi, Fid a povestit maicii sale acestea. Iar ea cu dulceață ascultîndu-le pentru că iubea nu numai pe fiul, ci și pe Dumnezeu; și îndulcindu-se pentru povestirea celui mîntuit, ea sfătuia pe fiu a împlini toate acestea. Însă după aceea Fid, mergînd la patriarh, i-a vestit și lui toate. Și acela foarte mult înspăimîntîndu-se de povestirea cea mai presus de cuvînt, a zis: "Cu adevărat prooroc al lui Dumnezeu este marele Eftimie și multă și nespusă îi este îndrăzneala către El. Pentru că cele despre lavră și înaintea noastră tuturor celor ce sînt martori, mai înainte le-a propoveduit, vrînd întru Hristos a se săvîrși". Acestea zicînd, i-a încredințat

lui Fid zidirea chinoviei, făgăduind însuși că-i va ajuta la lucru.

Deci, mîini multe de slujitori, de zidari și de meșteri luînd Fid, s-a pogorît la lavră și a zidit chinovia; apoi împrejur a zidit-o și a întărit-o pe dînsa, iar biserica cea veche a făcut-o trapeză și mai din sus a zidit biserica cea nouă. După aceea, a zidit și un turn înăuntrul chinoviei, solid și frumos. Apoi a ajuns în mijlocul chinoviei a fi cimitirul. Și împlinindu-se zidirea chinoviei și împodobirea în trei ani, prin multe mîini și sîrguințe, părinții voiau a o sfinți în aceeași zi întru care s-au mutat cinstitele moaște ale părintelui nostru Eftimie și s-au așezat în cimitirul cel nou. Dar se strîmtorau că nu aveau apă, pentru că dînd puțină ploaie în cetate, sterna (groapa) nu avea apă; și venind luna mai (în acea pustie abia plouă iarna, precum știau cei de multă vreme), nu se aștepta ploaie.

Pentru aceasta, fiind în nedumerire egumenul Ilie și diaconul Fid, au spus lui Avva Loghin al locașului de jos și lui Avva Pavel, care era egumenul orașului, lui Martirie, să trimită dobitoacele de la amîndouă mînăstirile, ca, împreună cu dobitoacele locașului lor, să aducă apă de la Fara, și se pregăteau să iasă noaptea de la toacă. În acea noapte s-a arătat fericitului Ilie

marele Eftimie, zicîndu-i: "Ce fac dobitoacele astăzi?" El a răspuns: "Se duc la Fara, pentru că nu avem apă".

Atunci l-a certat, zicînd: "Pentru ce lenevidu-vă, n-ați rugat pe Dumnezeu, puțin credincioșilor; nu va putea mîna Domnului să vă dea apă, Dumnezeu cel ce din piatră vîrtoasă a scos apă poporului cel nesupus și grăitor împotriva și însetat? Cel ce lui Samson a izvorît apă dintr-o falcă de măgar, nu vă va da și vouă, celor ce aveți trebuință? Cred că vă va da și vouă, dacă veți cere de la El cu credință, deci să nu trimiteți dobitoacele la apă, ci aruncați grija voastră spre Dumnezeu, că astăzi, mai înainte de ceasul al treilea, se vor umplea cele două gropi ale voastre".

Deci, sculîndu-se și povestid vederea fericitului Fid și tuturor celorlalți, a trimis dobitoacele la locurile lor, și, pe cînd răsărea soarele, s-a ridicat un nor și s-a revărsat un nor de ploaie numai împrejurul mînăstirii și mai înainte de ceasul al treilea s-au umplut cele două gropi mari, apoi înadată a încetat ploaia. Arhiepiscopul Martirie, cunoscînd minunea făcută, a venit la sfințirea mînăstirii cu multă îndestulare și s-a făcut priveghere cu strălucită lumină; apoi, făcînd slujbă, a pus sub jertfelnic moaștele sfinților bunilor Mucenici biruitori Tarah, Prob, și Andronic. Atunci, fiind a șaptea zi a lunii

mai, care era acum la al doisprezecelea an după sfîrșitul lui Eftimie, și trecînd cîtăva vreme, i s-a încredințat diaconului Fid episcopia cetății, care se cheamă a Dorilor.

Un oarecare drumeț străin, fiind primit în mînăstire și ducîndu-se la biserică pentru rugăciune, și privind toate cele dintr-însa, apoi intrînd la miezul nopții la mormîntul sfîntului și văzînd tăblița de argint ce era deasupra lui, cu mîinile necurate a răpit-o, după cum spune cuvîntul, și a fugit noaptea tîlhărește. Dar dintre toți cei din mănăstire nimeni n-a cunoscut furțișagul, ci le erau necunoscute cele întîmplate. Iar dimineața, Procopie, care era portar, și care mai dobîndise de la sfîntul mare vindecare, ducîndu-se de la poartă puțin mai înainte, a găsit pe străin, o! minune! stînd înlemnit înaintea mînăstirii.

Nedumerindu-se și neavînd ce să facă, a descoperit portarului taina, și acela l-a dus la mînăstire, și a făcut minunea să se mărturisească înaintea tuturor fraților care erau martori. Și povestea acel străin astfel: "Că a furat tăblița de argint a moaștelor, pe la miezul nopții, și a ieșit împreună cu dobitoacele; dar mergînd foarte grabnic nu mai puțin decît treizeci de stadii, n-a mai putut trece hotarele mînăstirii". Iar noi luînd tăblița, ne-am

minunat de puterea purtătorului de semne părinte. Iar bărbatului acelaia dîndu-i merinde, fiindcă era lipsit, i-am dat liberate.

Deci și eu nevrednicul robul lui, făcîndu-mi-se bine de multe ori de la dînsul sufletește și trupește și văzînd facerile de bine cele ce izvorăsc din racla lui, înspăimîntîndu-mă cu mintea, mă gîndeam la el, cum a trecut viața aceasta omenească și cîte fapte a săvîrșit Sfîntul acesta Eftimie, care, bine plăcînd lui Dumnezeu, a dobîndit un dar ca acesta. Și de aici o dorință prea fierbinte mi-a venit, să învăț și să scriu petrecerea lui cea trupească. Și întrebam cu sîrguință pe părinții purtători de Dumnezeu, cei mai vechi, din pustia aceasta, care s-au înștiințat cu dinadinsul despre Eftimie cel mare și o vreme s-au făcut împreună nevoitori ai întru tot lăuda-tului Sava. Și cîte am putut afla și învăța de la fiecare dintre aceștia, nu numai minunile și petrecerile marelui Eftimie, ci și viețuirea și petrecerea celui între sfinți Sava, fiind în multe feluri de hîrtii, le-am scris acele povestiri amestecate și nepuse în rînduială.

Trecînd puțină vreme și adunîndu-se în Constantinopol sfîntul sobor al cincilea a toată lumea (553), și anatematizîndu-se de dînsul învățăturile lui Origen și ale lui Nestorie, apoi cei ce locuiau mai înainte în lavra cea nouă ajutînd

celor ai eresului lui Origen, s-au depărtat de la soborniceasca împărtășire și din lavra cea nouă i-au gonit, în care au locuit drept slăvitorii părinți, după ce s-au dus aceia din lavra fericitului Sava și din alte binecredincioase și fără de prihană mînăstiri. Deci, atunci depărtîndu-mă de chinovie, cu socoteala și epitropia dumnezescului Ioan, episcopul și sihastrul, m-am sălășluit în lavra cea nouă, avînd cu mine hîrtille scrise despre Eftimie și Sava; și am rămas în această nouă lavră, liniștindu-mă doi ani, nedepărtîndu-mă de îndeletnicirea cu acele hîrtii; darînceputul alcătuirii nu mă pricepeam a face, ca un neînvățat cu învățătura din afară și ca un neiscusit în dumneze-ieștile cuvinte și zăbavnic cu limba.

Dar Dumnezeu minunilor, cel ce a înfipt toată limba și celor netrecute le dă trecere, apoi lucrurile cele grele le netezește, și limbile gîngavilor le face a grăi luminat, a făcut minune și cu a mea smerenie, prin ajutorul lui Eftimie și al lui Sava, slugile Sale, căci eu din nedumerirea cuvintelor, voiam a părăsi hîrtille. Deci, făcînd rugăciuni prea fierbinți, într-una din zile, cum ședeam pe obișnuitul meu scaun și aveam hîrtille în mîini, pe la al doilea ceas din zi, fiind cuprins de somn, mi s-au arătat Cuvioșii părinți Eftimie și Sava cu podoaba cuviincioasă părinților și obișnuită lor, și am auzit pe cel între sfinți Sava zicînd către marele Eftimie: "Iată Chiril

al tău are hîrtille în mîini și arată sîrguință prea fierbinte, dar trudindu-se atîta, nu putea face începutul alcătuirii". Iar marele Eftimie a răspuns: "Cum va putea face alcătuire pentru noi, neavînd încă darul de cuvînt rostitor întru deschiderea gurii". Iar cel între sfinți Sava a zis: "Dă-i lui, părinte, darul".

Înduplecîndu-se marele Eftimie și scoțînd din sînul său un alabastru de argint cu miere, apoi scoțînd miere din alabastru, mi-a dat de trei ori în gura mea. Iar cele luate în gură prin miere, erau în chip de untdelemn, iar gustul mai dulce decît mierea; și într-a-devăr a fost arătarea dumnezeiescului cuvînt, pentru că zicea: *Cît sînt de dulci gurii mele cuvintele Tale, mai mult decît mierea!* Încît eu deșteptîndu-mă din acea nespusă vedenie, încă avînd duhovniceasca mireasmă și dulceață pe buze și în gură, am început îndată înaintea cuvîntarea acestei scrieri de față. Și astfel, cu un dar ca acesta, am povestit cuvîntul despre marele Eftimie, silindu-mă și de darul lui rezemîndu-mă, și făgăduința a o împlini; cum și cele despre viețuirea și petrecerea lui Sava, cetățeanul cel ceresc, întru al doilea cuvînt.

Rog dar pe amîndoi, pe lîngă darul cel dat, a face și mijlocire pentru mine și a cere curățirea greșelilor mele, ca să fiu păzit, eu, păcătosul și ticălosul, atît

aici, cît și la învierea ce va să vie, ca să aflu milă înaintea scaunului lui Hristos; Căruia se cuvine slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

